

नि.
नि. २

अनमो भगवते वासुदेवाय ॥ अनमः शिवाय ॥ अथैव शुक्लप्रतिपदि वल्लभाभः तत्रो
दयिकीति शिवाय ॥ तत्रैव मासि जगद्वाससमं प्रथमं हनि शुक्लपक्षे समग्रं तदा सूर्यो
दये सतीति हे सादौ जगद्वासः दिनद्वये धितव्या प्राच्यौ सौम्यैश्च प्रवेय वल्लभादौ वसंतदौ
खलिराज्येन चैव प्रवेयैवैव कर्तव्या प्रतियत्नं वेदावुपैरिति गोविंदाण्येव हृदयसिद्धिः
तत्रैव मलमासतेनैव सवत्सरे भद्रलोके शुद्धपुत्रलोपरे अत्रैव लोभुगोनिभः वत्स
रादौ वसेतादौ बालिराज्येन चैव तत्त्व तत्त्वभागाज्जगत्प्रतिपद्यत इति सुखसिद्धिः
कैः अष्टाभे वनवराज्यारेभः तत्र परं भुता अष्टाशुक्लानकं तेषां प्रतिपद्यन्ते काचने
शुद्धनमात्राकं तेषां द्वितीयायोगे गुणान्विते त्रिदेवीपुराणत अत्र प्रपादानं शुक्लमपराकं
भविष्ये अतीते पाल्पुणे मासि प्रमेवैव महेस्सवे पुणे द्विविषयकं तेषां प्रपादानं समाद
भेदित्युक्तं न तेषां सनेयो द्विद्वामे त्रैणनेन मानवः प्रयेय सवसा मात्याभुतेभ्यः प्रति
पदित अष्टाः प्रदानानि तस्वयेन द्विपितमहाः अनिवार्यं ततोदयेन जलमासवतस्य
मिति तथा प्रपादानं मशक्तेन विषादमेमी सता प्रत्यहं परमं चतको वसुसेवेष्टिता

ननः ब्राह्मणस्य गृहे देयः शीतामलजलः शुचिः तत्र मेजः एषथर्मचटयदत्रोच्चलविलिः
 शिवात्मकः अस्मत्प्रदानात्मकत्वात्मसत्तमनोरथाः अनेन विधिनयायस्तथर्मज्जप्रयस्तु
 ति प्रणयानकले सोपि आश्रयो तोहनसे शय इति चेत्तु शुक्लतृतीयायां गोरीसीस्वरसंयुक्ता
 संसृज्यदोलात्सर्वकुर्यात् ॥ तथा वनिर्लोया मृते देवीपुराणे तृतीयायां यजेत देवीशक
 रणसमन्वितां कंजमाशु रुक्मेश्मणि वस्त्रसंगथकैः स्वग्रंथदीपभूषैश्च दमनेन विशेष
 नः ओदोलेये त्रैलोक्यशेषोपातहये मदेति इयं पराग्राह्या मुहूर्तमात्रसंज्ञेपि दिने गौ
 रीचने परेति माथर्वोक्तः अत्रैव सोममग्नशयनं व्रतमात्म्यं वसन्तमासमासश्च तृतीया
 योजनेन प्रिये सोभा गायमदात्सोभिः कार्ये पुत्रसंलप्स्यभिरिति इयं वमन्वादिः शुक्लप
 दांश्च नत्वा शुषोर्वाह्निर्वाकी ग्राह्या सुवोर्ह्नीतसदा ग्राह्याः शुक्लामन्वाद्यो युगाः देव
 कर्मणि पित्रैव कृत्स्नैव वा पराह्निष्का इति गालववशानादि निक्षोमादिः कालाद
 र्प्रीतपित्रैश्च अथ राह्नि कत्वमुक्तं ॥ अत्रैव आश्रयमुक्तं मान्ते कृतं आश्रयविधानेन मन्वादिषु
 युगादिषु हयनाद्विमाह संपित्तत्वेन भिदे भवेत् ॥ अथि मासे पीदे कृतं तेषां मन्वापि

कंनैथीकंचक्रयोमासद्वयोपिचेनिस्मृतिचंद्रिकैः अत्रपिणदानेनास्ति विमुखाया
नसेक्रांतिमन्त्रादिषुयुगादिषु विहायपिदुर्निवोपेयैर्वैशाखमासचरेदिति कालारक्ष
कैः अकराणेषांयष्टिअमुक्तमुक्तिवधाने त्वेभुवःप्रतिमंत्रचशक्तस्वारेजलेजयेत् मत्वा
दयोयदायुनाः क्रुतेनैववापियइतिपेवेधेनवनिशाज्यन्यपिनिगानि तेसामयेस्य
रुः अमामनुयुगकोतिधृतिपातमज्ञान्याः अन्वष्टकंचष्टुर्वैजः सप्तनवगोष्टका
स्तथेति ॥ चैत्रशुक्लतेनोयामत्पूजयती ॥ चैत्रशुक्लपंचमीत्यत्र आषाढशुक्लै
कादशीत्यपरे इयं वत्तइयामकानोनिगान्येवातकास्या चैत्रशुक्लपंचमीकल्पदिः
अवस्थानदानादिमहाफले चैत्रशुक्लाष्टम्याभावात्पादयतिः तत्रयुग्मवक्तव्यरा
ग्राह्या अत्रभवानीयात्रोक्तव्याशीलवर्ण भवानीयस्तयशेतशुक्लाष्टम्यामभौन
रुः नज्जातशोकंलभतेसदानंदमयोभवेदिति अशोककलिकाप्रशन्नसुक्लहेमाद्रौ
गोले अशोककलिस्त्राष्टौयेपितेतिगुनवत्सो प्राशनमंत्रस्तत्प्राशकयराभीष्ट
मधुमाससमुद्भूये पिवामिशोकसंतप्तोमामशोकंसदाकुरुमिति एष्टौचंद्रादयविर

हृकोहितत्वेति त्रिष्यलीसेनौ अस्मात्पुण्येति वारुणेनसमापुङ्गमथौकस्त्वत्र
 योदश्री गंगायायदिलभेतकोदिसुर्यग्रहेस्मेति ॥ कल्बमग्रेआसि मथौकस्त्वत्र
 योदश्रीगानौशतभिषायुते वारुणीतिसमाख्यानाशुभेतमहतीस्त्वतेति वैजकुल
 चतुर्दश्यातविशेषः स्यायेते वैजकुलस्यदेतवतर्दश्याद्विज्ञोत्रमाः स्वात्वारुदक
 भीतीर्षेयमेपदसामुदासितिभविष्योक्तेः ॥ एष्टीचंद्रोदयेपुलस्वः वैजकुलस्ययोद
 श्यायः स्वावाक्चिवसेनियो नष्टमत्त्वमवाप्नोतिगंगायातविशेषतः ३ति ॥ अत्रशुकेया
 योत्रास्वा इलपदस्यत्वात् इतिचैत्रः ॥ एष्टीचंद्रोदयेवाग्ने नैर्षेवानुदिनेत्त्वानेति
 लेष्टुपित्तमपेक्षः तानथर्मचंद्रादीनामभुस्तदनुयतिनय माथवेमासिजवीतमभुस्त
 दनतष्टिर्द अर्णवे शास्त्राने ॥ तत्रशुष्टीचंद्रोदयेविलसस्त्वितिपञ्चयोः तल्लभक
 रमेष्टुशतः स्त्वानविधायते हविष्यत्रस्त्वयचमहापातकनाशानेदुतिमौरमासउ
 क्तः ग्रन्थदपिपदद्वयदुक्तेत्रैवपात्रे मथुमासस्यशुक्तयामेकारणमुपेक्षिता ए
 वदश्यातभोवीरमेष्टमक्रमेणतवा वशास्त्वाननियमंज्जालणनामनुतया मथु

तत्र सा सर्वग्राणा उयोदशीतिथिः पूर्वं सितदुतिहीति कोक्तेः चैत्रशुक्लचतुर्दशीशु
 कोग्राणा निधिभ्रमेतिभूतानि शक्रयः सुलभश्रुतः शतसुलभचतुर्दशसप्तत्योतस्य ज
 ने भवेदिति वृत्तिवैवर्तनात् प्रथोऽत्रावणमासस्य शुक्लपक्षे चतुर्दशी सारात्रिव्या
 पिनीग्राणानान्याशुक्लपक्षे रात्रौ नैतिहेमाद्रौ बोधायनोक्तं च वैशीषोर्णमासीमासा
 न्यनिर्णयान्तरेषु अत्र विशेषो निर्णयामृतैर्विस्मृतौ ॥ चैत्रीविजयुतो वेत्सनात्
 स्याद्विजयस्वप्ननेन सोमशयमाप्नोति तणात्रालेपि मर्दवाक्येऽप्युपैवापि चतुर्दश
 चैत्रकी तत्रास्वमेयं जपुणस्वानश्चान्द्विर्भावेन ॥ वायवीये सवस्तरुतचोभ्या
 साफल्यया खिलासगान् दमनेन च ये चैत्राविशेषेण महाशीले ॥ इयमन्वातिरपि
 चैत्रकृत्स्न उयोदशी मङ्गवाक्ये संस्तको योगादनुक्तं वाचस्पतिनिबोधने शानिवाभस
 मायुक्तासामङ्गवाक्ये स्मृता गगायायदिरभ्येतकोदित्स्वयं प्रह्लाथिका शुभयोगस
 मायुक्ताशनौ शतभेदायदि मङ्गमहेति विस्मृता त्रिकोदित्स्वमुज्ज्वलं चैत्रासीतेवा
 रुणस्तु युक्ता उयोदशी स्वयं सतस्य चारे योगेषु भेदा महेति महत्ता गगात्रलेकं य

सः पुनर्वसुषोपेतावैत्रेमासिनाष्टमी प्रातस्त्वविधिबन्तत्वावाजयेयपुंल्लभे
 दिनि वैत्रशुक्लनवमीरामनवमी मावमभ्याह्नयोमिनीग्राह्या उक्तवागल्भसहित्याम
 वैत्रशुक्लनवमीपुनर्वसुतायति सैवमभ्याह्नयोगेनमहापुण्यमाभवेदिति त
 या वैत्रमासिनवमातज्जातारामासयद्गिरिः पुनर्वसुक्षेत्रेयुक्तासातिथिसर्वकार
 दा केवलमिदोषोष्णानवमी शुद्ध संग्रहादिति दिनद्वयेभ्याद्गुह्यामौतदाभावे
 वापुनर्वसुतामपि पूर्वोत्पत्त्यापरैवग्राह्या तदुक्तैतत्रवनवमीवतस्मिन्नेवदिनेस
 माप्यतेनदास्माननामुन्नरदिवसैपकादशीनिमित्रोपवासनेनवमी व्रतागपार
 एतलोपोमाधुदितितत्रस्मार्तरष्टमीविद्वेवग्राह्यावैल्वैस्तपरेतिस्तुचितमितिवोध्य
 इदं व्रतं नित्यकाम्यं तपोषणं जागरणं पितृवृद्धिणं तर्पणं स तस्मिन्नेतत्कृतं चो
 व्रत्तं प्राप्तिमभीप्सुभिः यस्तरामनवम्यात्त शुक्लमाहादिसुख्यैः ऊर्भीषणैकेषु
 चौरैषु पणतेन त्रयं शययत्प्रमत्तमहिताः अत्रमभ्याह्नैः पूजारात्रैर्जागरणपर्युः
 प्रातः पायसहोमः श्रीरामप्रतिप्रादिकैर्ह्येमाज्ञैर्वोध्य इयं वमलमासेन कार्या स्वं

त्रममणत्रमंस्पात्रोपवासः कृतो भवेत् न ऊर्यार्मलमासेतु मङ्गदातेन व्रतानि चेति साधवी
येस्य गुरुवचनान् व्रतमं व्रत दशाननोवधाष्टोपमं स्यापनाय च राक्षसानो विनाशाय
यदेत्यानोनिधनाय च परित्राणयसाधुनो ज्ञातो समद्वये हरिः गुरुणा चैव मया दत्त भ्रातृभि
स्महि तो न चेति प्रतिमादानमं व्रत इमास्वर्णमयी रासप्रतिमां समलेकृता विव्रवत्सयु
गच्छत्रो रामो ह्येव सयते श्रीरामप्रीतये दास्येन धो भवत राचव इति रत्ना विधानेन दद्यात्
हैरादिणा भुवं ब्रह्मन्नादिषा पेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः चैव शुक्लकादंशो लोत्सव उज्जो
ब्राह्मै चैव मासस्य शुक्लया मेकादंशान वै त्वैवः ओदोलनीयो देवेशः सलक्ष्मीको मङ्ग
त्सवैः द्वादश्यां चैव मासस्य शुक्लायादमनोत्सवः कोषाय नादिभिः प्रोक्तः कर्तव्यः पतिर
वत्सरमिति रामां च न चोदिकोक्तैः कुर्वन्तं मयोदोल्लाखावणे तं तर्जनं चैव वदमनोप
मं ऊयोणे च जन्मपुनित्तैव पात्रवचनसु इदं शुक्लस्तदवधिकार्यं उपाकर्मात्सज
नेव पवित्रं मनार्पणं ईशानस्य बलिं विलेपयानं यमैवर्तने ऊर्यातं शुक्लं च पुरोर्मौ
फेपीति विनिश्चय इति तौ विंदाणं चैव हृद्गर्भाणं च वनान् चैव शुक्लत्रयोदश्यामनगराव्रते

सूदनमभ्यर्च्योक्त्यास्तकल्पशर्वकं तत्रमंत्रः वेदावेसकलेमासेषसेकमणेरवः प्रा
तस्मिन्नि यमः स्वासेपीयतेमधुसूदनः मधुहृतः प्रसादेनब्राह्मणानामनुग्रहात् नि
विद्धमस्तमेपुण्यवेणान्तिस्नानमन्वृत्ते माधवेमेघगोभानौपुसरेमधुसूदने प्रातः स्वा
नेनमेनायाकलेदाभवयायह्नेतिः तीर्थनामापरित्थानेनतत्रैवस्मर्यते यदानेनाय
तेनामनस्यतीर्थेषामोद्धितः तत्रेमुच्चारणेकार्ये विलसतीर्थमिदंति ॥ तत्रैवयां मे
त्रयोदशरात्रवतरेणवैशाखात्तदिनत्रये अग्निसम्पत्तिविधानेननरीवापुस्तुषापिवा
प्रातः स्वात्नस्मरि यमस्तुषापैः प्रमुच्यतेइति यदान्तवैशाखे मलमासेभवति तदा
काश्यानात्तत्रसम्पत्तिनिष्ठामासहयेत्त्रानेतत्तनियमाश्चकृतेष्टाः मासेपवासबोद्धा
यणादित्तमलमासश्रवसमायेयेन नृज्जं दीपिकायो ॥ नियतविशद्विनित्वनशुभे
ति वैशाखायदिवत्सत्तात्तशुभेमास्यारभ्यसमाद्येनमल्लिनेमासेपवासव्रतमि
ति वैशाखायमिधस्वात्ताभोजयेद्वास्त्राणेदशह्रसरं सर्वपापेष्वेमुच्यतेनात्र सशयः वै
शाखशुद्धतृतीया अक्षयतृतीया माघस्वोद्गाहवापिनीयाद्याद्विनन्दयेततव्याप्त

यैवेति निर्णयान्तरादौ स्थिते इयं युगादिरपि भारते यामवच्छाद्युगाद्याश्च निश्चयः
 स्थासमानवः स्वानाद्भगवन्माचदत्तानेन फलेन भेत इति आदेपि पूर्वोक्तव्यापि
 नीयत्या पूर्वोक्तेन सदाकार्यो युक्तामनुयुगादयः दैवकर्मणि चैव ब्रह्मैवेवाप
 राक्षीक इति नारदो र्षेव सिद्धोदासीये गोविलः वैशाखि सत्तनीयाया पूर्वविविक्तो
 निवे ह्येदेवानुशुद्धा नित्यव्यवर्तिन रस्नयति ॥ स्मर्यथेप्सर गोविदा एवादिष्टयो
 ये तेनेयश्वं व्याधि नोपवे दिनदयेतथा त्वेपि यरा इमा मुकुम्भगौरी विनायकस्येता
 पुण्णकोदिप्रदासदेति तारादौक्तैः उपवासो नष्टवो मयैष्टु नित्यतिपातो न युगमन्वारयस्त
 आ समुखा उपवासो मुदो वासवेति मास्मता इत्यनेन भद्रहाद तव वनात् यन्नक्षिणी
 यास्तनक्तौ क्रमाभ्या इमा परार्हिके मुक्ता पुषमन्वतरा दीनो युगादीनो विनिर्ण
 य इति कालादौ शक्तौ क्रत्वान आदे उपराह्णिके वशा ए. दे मुक्ते प्रगाहि वचन
 विषय एज्ज सिवचन विरुद्धे कालादौ शक्तौ क्रत्वान्मास्मता इति विषयेति सिद्धे अत्र
 विशिष्टे मादौ भविष्य वैशाखे मुक्ते पक्षे तन्तुनीयायो नथेव च गमातो येन रस्ता

त्वाशुचये सर्वे किं त्विष्येः तस्यां का होयै हो मोय वै विस्मयं चयेत यवोदद्यादि जालि
 भ्याः प्रयत्नः प्राणो यद्यवानि नि अचरान विशेषस्तत्रैव भविष्ये इमा प्रक्रम इदं भो सकलका
 स्वात्तत्सर्वैरस्य स्मरु यवे गोभूमवल्कलकोमकदकोदने तथा शौचि के सर्वे मेवात्र मस्य साने
 प्रशस्येते इति देवी युगलेत्तनीया या नवे शालोरो हि एते प्रष्टव्यं त्रैभ प्रदानात् तत्त्व
 तपिते गोविणितामहः गंगोदक निलै मिश्रं सान्ते ऊभ फला ल्विते त्रित्भस्स प्रदा स्या
 मिरुद्राय सुप निष्ठत इति इह द्यादे पि एर हित मितुं अत्र गोवि भोजने पा यश्चि त्रम्
 विधाते रात्रौ भुञ्जेव तस्योत्तमत्वा विषु युगादिषु अभिस्व सुष्टि मंत्रव जयेद्दशान पातकम्
 इति अथ रात्रौ यमः कृतो यवासा स्सालिले ये युगादि र्नेषु तदा स्येते नादि सदिने ते
 सोल्लोका म हो द्या इति वैशाखे मलमासे मनि तत्र त्रैव युगादिका येः दशाह रात्रौ ते
 त्रैव सुवर्धे पि युगादि विनि ॥ हेमाद्रौ अष्टि सुगवचनात् ॥ अष्टोदकं भूमन्वादि मल्लम
 युगादिषु इति कालादंशं कृतमलमासकर्तव्येषु परिगणनाद्दु मल्लम यश ईनेह भा
 द्रकृत्सु त्रयोदशी विवर्द्धिते तिमापवः स्मृतिवदं कायां तमासि देये पि कथं व्यामितुं

योगादिकं सायिकं च आश्चापि पादिकं मन्वादि कं तैषिकं च क्रया मासदयेषि चेति
अपरपक्षः कृत्स्नपक्षः नतमहालयः तस्यातत्र निषेधात् मदनरत्नमरीचिः प्रतिमासे
स्वताद्वै च आश्चाप्यन्यनिवसरे मन्वाद्यैव युगाद्यैव तेषां शेषैरुभयोरपीति प्रतिवत्सरं किं
यमाह कल्पसिद्धिर्न तस्य आश्चापि तत्रैव व्याख्याते अत्र समुद्रस्वाने मन्वा फले तत्र
क्रैष्टपीवेदोदये सौरपुराणे युगाद्यैव नरः स्त्वात्वा विधिबलवत् एतदर्थो गोमहस्यप्रहा
नस्य ऊरुदेवै फले हियत् नत्फले लभते मन्वाभ्युमिदानस्य च भवमिति अयमिति
मर्त्ययुगादिषु लोकाः इत्यवत्तनीयापरशुरामजयती सावप्रदोषव्यापिनी ग्राह्या त
इह भागवावेन दीपिकायां स्वभविष्यो वेद्याख्यसिते पक्षे तृतीयाया पुन
वैसौ निशायाप्रथमे यामे रासाख्याः समये हरिः रेण कायास्तयो गभोरवती लैवि
भुस्वयमिति हितद्वये तस्यामावे शतस्समव्यामौ च परा ग्रन्थे एतद्वै तत्रैव
वभविष्यो युष्मात्तृतीया वै शास्त्रे शुक्ले योषा दिनद्वये निशायां एवं यामवे इत्राग्यत्र
एविकेति वैशाखशुक्लसप्तम्या गगत्यतिः तत्रैवैष्टीवेदोदये व्यासे वैशाखशु

[illegible]

आह्वेत्तायोनरादौ विमले जले इत्युपक्रम्य परिधाय तत्तत्वासाञ्जतकर्म समारभेति
तित्तत्रैवोक्तेः अस्याप्यवयोगविशेषेण प्रायोगस्य संयोगवन्निर्जेकरणेन चाप्युसास्येभा
गयोगो न लभ्यते देवयोगतः तथा एभिद्योगैर्विनापि सोमद्विनेयापनाशने न पाल
लेद्येयेत्यापहृत्रं सयानिनरकं चोभेयावतवेदरिवाकरो अतएवेदेनित्यकात्मनिता
द्देवशाखमुक्तपौर्णमास्याविशेषः सूर्योभेभविष्ये वशाविकानि कीमाद्योनिशयो
नीविमजितः त्वानदानुविहीनास्ताननेयाः पाण्डनेदनेति ॥ इति वेशाखः अष्टमुक्तत्
नीयायोरभाञ्जने तत्रैकमाथवोयेभविष्ये भट्टे ऊरुप्रयत्नेन रभाख्यञ्जतमुज्जमे अष्टमु
क्तत्तुनोपायांस्तानानियमतत्परंति माप्रवेदितायास्तु चरुतपातधारभ्रसाविजीव
पय्यविकी कृत्वाष्टमीवधृतावकतेयासेमुलीति पिरिति स्खलेक्तेः अष्टमुक्तदशमी
दशहरः तत्रैकं देमादौ दशहरः असे अष्टमासि सिते दशमी हस्तसंयुता हरतेदश
पापानितस्मादशहरास्त्वनेति वाराहे दशमे मुक्तपदेतत्र अष्टमासि जनेहनि अवेतो
एतद्दशः स्वर्गादुल्लेखे च सारिद्रा हरते दशपापानि तस्मादशहरस्त्वनेति स्वादेतदशये

ग्राहकः ज्येष्ठमासि सिते पक्षे दशम्यां शुक्लपक्षयोः गगनैरेवातीपाते कन्यावंदं दृष्ट्वैव
 वा दशयोगेनः स्वात्मसर्वेषां प्रमुख्यते इति इह बुधभौमयोगविकल्पः इयं च योगा
 वाङ्मल्यसादृशाकाराकारानतश्च दशरत्नरास्यनोक्तर्षे इत्युक्तं स्फुटं शोकितित्तरि
 त्प्राणदद्यादद्योतिलोत्कं मुख्यतैदशभिः पापैः समरूपातकैरपीति अत्र विशिष्टाकारापीर
 खण्डे स्मर्यते ज्येष्ठमासि सिते पक्षे प्राणपुनिरिति दशशुभमेधिकं स्वात्मा मुख्यतैः सर्वेषां
 नैकैः एवं सर्वोसनिधिपुङ्गवस्त्रायीनरोन्नमः आशुवत्कपलदशमी प्रणिजन्माश्च सुत
 सज्जत तस्यास्ति गंदशाशुभमेपशदुष्टादशहराणि यो दशतन्पानितैः पापैः तज्जनेना
 वसंशयः ॥ ज्येष्ठशुक्लैकादशी निर्जला तत्र निर्जलाशुषाविष्ये जलकं भादृशदिति
 निर्णयान्ते भक्तं ज्येष्ठयोगं मासोसावित्रीव्रते ॥ तदुक्तं स्फुटं भविष्ययोः ज्येष्ठयोगोभा
 योसावित्रीव्रते तदुक्तं स्फुटं भविष्ययोः ज्येष्ठमासि सिते पक्षे ह्यं दशरत्नरास्यनोक्तं
 यं व्रते विराजमुद्दिष्टा विचारविष्णोराभवेदित्युक्तं ते इयं संहतं ज्येष्ठमासि सिते पक्षे पूर्णि
 मायांतया व्रते द्यौर्णप्रसमरूपा कथिते ये मयानवेति द्वादशैण त्पञ्चमेवा चरेति

पञ्चाङ्गादयस्त्वग्रमावासायामाचरेति ॥ तस्मात्तन्निर्णयान्नैव विधिः ॥ अग्रमायाचनया
 ज्ञेष्ट्वददृष्टत्वेन मन्त्रासती त्रिरात्रोपोषिताला रीविधिनानेन मन्त्रयेत् अशकौ त्रयोदश्याने
 क्रैकुर्यादिति निर्दिष्टा अयाचितं च तदंशममावासासु पोषणमिति हिमाद्रादिभिस्तुभादपद
 श्रुत्वा मायाभिर्दमुक्ते तत्तन्नेदानीमाचरेति अत्र मूर्तिमायायस्यैव विद्वेद्यात् भूतविविद्धा
 नकतेषां प्रावणान्यथा मूर्तिमाया यन्त्रयिद्यासु निष्प्रसृता विधीयते अत्र मन्त्रवर्तमाने
 यदानाद्यादशचटिकावतर्दशी तत्तत्परेव एवं विद्वत्समाविधीयते पंचदशी निधिः नाश्रु
 द्वादशाभूतस्य सुष्ठु ननयरेह नीतिमाधवोक्तेः अत्र मूर्तिमानुसंधेनैव यथा त्रिरात्रि मयति
 भवति तथा त्रयोदश्यादिग्राह्यतस्याप्राधान्यात् एवममायाः अस्यामेव योक्तिमासा
 विशेषः स योत आदित्यपुराणे ज्ञेष्ट्वमासिर्नोदद्यात्तौर्णमासां विशेषतः अ एवमथस्य
 यत्तुल्यतत्त्वमोतिनसंशयः गद्यविलुः ज्ञेष्ट्वीत्येष्ट्यायुता च तस्याश्च ज्ञेयानन्यदा नैतराथ
 एतन्मासोतीति इयं मन्वादिपिसाण्यौ वृक्षिणीकी ग्राह्यमुक्ते तथा पराकं वामनपुराणे उद
 कं भोम्बुदानं च तालवृक्षं सचंदनं त्रिविक्रमस्य प्रीत्यर्थं तातव्यं ज्ञेष्ट्वमासि चिति ॥ इति ज्ये

६॥ आसाफ शुक्लपौर्णमासीदशमीचमन्यादिः पूर्वोक्तावापिनीलुक्ते आसाफ शुक्लहा
 दशमचतुर्थप्रायेमेनरहितोयोगारण्ययोन नष्टावहेमाद्रोभविष्ये ॥ अभिकासितपक्षेधुमे
 नश्रवणरेवती ॥ संगमेनहिभोक्तव्योद्वादादशमहावकीह्येदिति आसाफभाद्रकान्तिकशुक्लहा
 दशी अत्रविशेषोविस्तर्यमेव्यादिपादेधुपितोहलिसः पौर्णमास्येप्रतिवेधमिति अर
 नेषुमप्येपरिवर्तनेमितिस्मिप्रवोपपरिवर्तनेनमेववर्ज्यं आसाफशुक्लपैवकादश्याहादश्या
 कान्तिलशयानोभवःकतेव्याः इक्तेचहेमाद्रोअहो ॥ एकादश्यातशुक्लयामाषाफभगवो
 हृदिः भुजगशायनेशोनेत्तराणवर्जनेसदेति हेमाद्रोभविष्ये हादश्याशुक्लपक्षेनप्रस्थाप
 वर्तनेनाभवः नचैववाराहे हादश्यासंधिसमयेनक्षत्राणमसम्भवे आभाक्कासितपक्षेधुप्रा
 यवर्तनेनादिकेइति अत्रहादश्यामितिपारणहमात्रविवर्तिते पारणहेसर्वेसैवएलदीर
 स्वादयेधुहरेतिगमाचनचंद्रिकोक्ते ॥ निशित्वायेस्त्रिबोस्थानेसंप्रायोपरिवर्तनेपादयेसमे
 यदानस्थादृक्षेणपिनदाभवेन हादश्यामृत्तसेयोपादयोमेनकारणमितिवराज्ञात् ॥
 देवमलमासेनकार्ये ईशानस्यवल्लिलोशायनेपरिवर्तनेइतिक्वात्तदर्शनिषेधात् अ

उवाच मोक्षप्रसादं भद्रं करोति अथाकृतसिद्धेष्टे एकादशमुपोषितः चातमी
 सप्रते क्रयोद्यात्किंचिद्विद्येतो वरः इति अस्य निरालंभे तत्रैवोक्तं चाधिकं सत्तरो मासा
 न्वाहयेत्केन विभ्रं प्रतेन नो चेदाप्नोति किं न्द्विषे तस्मै नृवे असंभवत्तु लोके
 त कर्तव्ये तत्तय यन्नत इति अस्मादेभः शुक्लास्तदावपि कार्यः न शोशवे न मीक्य च शुक्र
 गुर्वो न वा तिथिः खलु एतन्वित्तयेदादौ वात मोक्षविधौ न र इति वृद्धगर्भोक्तं इदं बहिर्लो
 पाद्या रभविषयं न पाशौ च मध्ये पि द्वितीयाद्या रेभो भवन्तेव अमुचि वा शुचिर्वापि यति
 स्त्रीयदिव्यपुमान् प्रते मेतन्नः कृत्वा मुवाते सर्वे एतर्कैरिति भागे वाचं न दीपिका याम्
 स्कादोक्तं प्रारब्धस्वतर्कं न स्मरन् नारद्वैतस्तर्क इति विसृज्य न च यत्तस्य क्रान्तं न च
 मासं देवैः पित्रैश्च कर्मणि मलमासं मशौचं बर्जयेत्यतिमात्र इति हेमाद्रौ वात मोक्षप्र
 प्रकरणे भविष्यवचनं तस्य मारभविषयं न च प्रतिवर्षं चात मोक्षप्रवृत्तं प्रयोगानो
 भिन्नं न च अशौचादि पात्रे द्वितीय प्रयोगोपि कथं स्यादिति वाच्यं प्रतिवर्षं च यः ऊर्यो दे
 वं वै स संस्कृतिम् देहं तेति प्रदीपे न विमाने नाकं ब्रह्म सा मोदते विसृज्य लोके सो वा वि

दृष्टं तस्मै सख्यमिति हेमाद्रौ भविष्येव चेनेन प्रयोगो कथ्यते । अतः प्रहणप्रकारस्तु हेमाद्रौ
 भविष्ये ॥ एवं तान् प्रीतिमां विलोप्य जयित्वा सयनः । प्रभाषेनाग्रतो विलोपः कृत्वा जलपुट
 सखां च नरो वा शिकान्मासान् देवस्योत्थापनावधि । इमं करिष्ये नियमे निर्विघ्नं कुरु मे चतु
 इदं जने यथा देवगृहीते परतस्तव निर्विघ्नं सिद्धिमायानुप्रसादात् तव केशव । गृहीते स्मि
 नुने देवपंचने पटि मे भवेत् । तदा भावनसंपूर्णं त्वत्प्रसादात् जनादेन । भविष्ये । आ वणे व
 जं येच्छाकं दधिभाद्रपदे तथा । इयमाश्च युजे मासिकान्तिके द्विदत्तेन जेतुं स्फोट
 मायमुद्गमस्य चणकाश्च कुरुतु कृकाः । निष्ठाचारानमासाश्च प्रादुक्तो द्विदत्तस्म
 नमिति । स्फोटं चलायेता निमित्तमिचन गच्छमवर्तिनो । प्रथमे मासिकं तं च निमित्तशाक
 जनेनैः । द्वितीये मासिकं तं च दधिचनमनुजं यथोज्ज्वलं नीयेत् च नृशेन निशामय
 द्विदत्तं वहुवीजं च हंताकं च विवर्जयेत् । निम्नानेन निर्विघ्नं दत्तानाम् । इमं नीषिणस्मया
 जे । रथजमांश्च मूलकं रक्तमूलकं । कृष्णोऽं चैस्वदेऽं च वातमांसेन जेदुयः । तथा वि
 शोषाद्दृशेयी कृष्णोऽं निमित्तलोमजेत् । जीर्णो योत्री फले प्राप्तिं कथं विन्ताय शोथनम्

स्फोटो नाथिकोचुनरोमाभान्यसप्रचननादने प्रचलहादिशयनेनर्जयेद्वक्तिमात्रः अत्र
 नौवर्जयेद्वायोमांसंमथुयौदनं एतोलंमूलकंचेवहेताकंचेनभक्षयेदिति शाकशब्दश्च
 दशमंरूढः मूलपत्रकरीयप्रफलेकोडाथिरूढकाः तन्मुखांकवृकंचेतिशाकंदशा
 विधेस्सप्तभिर्मुक्तैः अथिरूढमंकरः आचारप्रदीपे वृन्मुकंचकलितंचविलोडस्सरेभि
 स्सटाः उदरेयस्सजीयेतेतस्सहरतरेदुरिः भिस्सटेनिङ्कस्सपाठेदयत्रंभीस्सटेनिदी
 रंपादन्भीस्सटंश्रेष्मानक भित्तिपालनंनिर्विघ्नः तथा निष्ठावाजानमाषांश्चसस
 रंमथितानिच वृन्ताकंचकलितंचसमेदेवेविवर्जयेत् संधितानितलणाकादीनि अत्रै
 वतप्रमुद्राधारणंउक्तंरमार्चनंचंदिकायां एष्टींचेशेदयादौतत्पृष्टादिविषयंतदिति
 निर्दिष्टं आषाढ्यौणमाखंकोकित्वावृतमंक्तंहेमाप्रोभविष्ये आषाढ्यौणमाया
 तसंस्थाकालउपस्थिते संकल्पयेत्साममेकंआवलोप्रत्यहंस्नहे स्नानंकरिष्येनियमा
 व्रताचर्येयित्तामनी भोत्याभिनृक्तंभूशयांकरिष्येप्राणिनोदयामिति अस्मन्नृक्तव
 तत्तात्मायाद्वापिनीग्राह्या अत्रैवखासप्रतोक्तातत्रमथ्याद्वापिनीग्राह्या निनह

येन घातेन पदैवेति स आसपदतोऽत्रासाहः आवणमुक्तनदीयामथुसवा
 एवार्जुनैरेषु प्रसिद्धासापरयुताशोस्तेति दिवोदासीये आवणमुक्तचतुर्थ्याहर्वा
 गणपतिव्रतं सामथ्याद्भूयायिनीयास्या दिनद्वयेन द्याप्तावेकाशौवाशुक्तचतुर्थेप्र
 वेयुतामान् विदो गणेश्वर इति वचनात् आवणमुक्तपंचमीनागप्रज्ञायां चिमला
 विंजामणौ पंचमीनागप्रज्ञायां कायां षष्टीसमन्विता तस्यां न तुषितानागा इतरा
 सचतुर्थिकेति मटरत्नादावप्येव अत्र विशेषो हेमाद्रौ भविष्ये आवणो मासि पंचम्या
 मुक्तपक्षे न राधप हारस्यो भयतो लेख्या गोमये न विषो ह्नुणाः एतथे हि धिवही
 रदधिहर्वां ऊरैः ऊशैः गंधपुष्पोपहारीश्च वस्त्राणां चतुर्थीः येन स्यात्प्रज्ञयंती
 ह नागान् भक्तिपुरस्सराः न तेषां संपत्तो दीरभयं भवति ऊरविदिति आवणमुक्तहो
 दशपदधि व्रतं प्रायुक्तं उक्तादीनां निषेधः न तदधि यवद्वाराभावात् अत्रैव दशप
 विस्रोः पवित्राशेषेण मुक्तं हेमाद्रौ विस्ररहस्ये आवणस्मिन्ने पक्षे कर्कटस्ये दिवा
 कुरे द्वादशपदवासदेवाय पवित्राशेषोऽस्मत्त द्वादशपद आवणो मासि पंचम्या मथवादि

[illegible]

विधानेन पवित्राशेषणेतयः तस्मात्तन्मरे प्रजा निष्कृता मुनि सत्तम तस्माद्भक्ति समायु-
 क्तैर्नरे विस्लपरायणैः सर्वैर्वर्षकृतं यं पवित्राशेषणं हरेरिति नैवोक्तं आवरणं युक्तं च
 तदंशौ पूर्वमुताश्लाघैव च तदंशौ न अश्लोपाकमे तच्च वक्तुं चैः प्रावणे कार्यं दिन
 हये प्रावणेन उन्नं शास्त्रं हृद्भवनकात्यायनी अर्थराजादयस्तान्नेत्रोक्तिं प्रहणं भवे
 त उपाकमेजकृवीनपरतश्चेन्न दोषकृत इदं वक्तुं कं टक्षोभानौ निषिद्धं सच निषेधो न
 र्मदोन्नरभागे विषयः माथवीयपारिजानादौ स्थितः नर्मदोन्नरभागे तर्कनं यं सिंह युक्त
 के कं कं टं संस्थिते भानावुपाकृयां नदस्मिणे इति वचनात् केचित्तु सामगानो सिद्धि
 रवावुपाकमे विधाना न्नैवास्मोपसंहारः चतुर्थो करणवाक्यस्य श्रेयशेति वदति एत
 द्वाशुकास्लादावपि कार्यं इतरैः पूर्वज्ञे इदं याजसाः एवं श्रेयसायस्त्वै
 रुन्नं शास्त्रं इतरैः पूर्व इदं चोपासनेनैव कं नं यं अथाप्येतत्तारु इति पदेतल्लोकि र
 काग्री अत्राशुतायनेन प्रवणकमौक्तं आवरणं पौर्णमास्यां प्रवणकमेति न
 वास्तमयशुश्ला अस्मिन्नेत्यालीपाकं प्रपयित्वेति सूत्रान् अद्भुतसागरेनारदः

भानोसिंहगनेसंयस्यगोसंयस्ययते भरणेनस्मनिदिष्टिषोमसैनेसंशयः ननुशा
 लिप्रवल्गामियेनसंयघनेसुभप्रसूतेनत्तणादेवतागाविप्रापदाभवेन नतोहोमप्र
 कृतेनक्षुताकैराजसंयैः आहतीनांक्षुताक्रानामयुतेनदृष्टानतः व्याहृतिभिश्चाप्य
 होमः सोपवासः प्रयत्नेनदद्याद्विप्रायदत्तिणामिति अथवेवेदितांयुस्यपरिषहे ॥ मा
 चेदुपेचमहिषीआवणेवदनादिवा सिंहेगावः प्रसूयेतेस्वामिनोस्युदायिका इति
 अत्रनडक्रा अस्मनाव्याशानिकाया दितद्वयेसत्वेनपरेतिनिर्णयाम्ने ननः कृत्स्न
 नीयानकृत्सेसंज्ञासापरेति दिवोदासीये नभोवह्नवचनश्रीवह्न्याख्यामथदेशप्रशि
 द्वासायाक्रवापिनीगस्या दिनद्वयेनयातेतुप्रवा अत्रगोप्रजायवाज्ञाशनेचकाय
 मितिदिवोदासीये अथजन्माष्टमी साचक्षावणकृत्स्नापूर्णमातपतेभाटपदकृत्स्ना
 जन्माष्टमीवर्तेनिहो जयेतीवर्तेननित्यकामं यस्मिन्नेषेजयेत्या गोमोजन्माष्टमी
 नदा अत्रभृताजयेत्यादत्तयोगप्रशस्तिन इतिमाथवः हेस्मदिस्तेजयेतीवर्तेनभि
 जं जयेतीशहोहिरात्रिविशेषवचनः अभिजिज्ञाभनस्तत्रजयेतीनामशवेरी मुहूर्तो

विज्ञेयानामयत्रजालोजनार्देन इति ब्रह्मांडं वचनात् नैननद्युक्तरोहिण्यो गौण एव क
 मेकात्म्यविशीयं समयोगोऽयोरहिण्यो निशीथोरजस्रस समज्ञायनगोविंदो वा
 लत्रयेचनभुंजः तस्मात्तं प्रजेयेन्नैवेति बद्धिपुगणान एवेरोहिणीयोगाभावेण यथा
 त्रयाण्यष्टमीग्राह्या परदिने सत्रपितत्रयोगो किंचित्करः बुधवारो दिवत् यज्ञस्का
 दे उदयेचाष्टमीकिंचिन्नवमी सकलायति लभ्यते बुधसंयुक्ता प्राजापत्यत्वं संपुना
 त्रपि वधं प्रजेनापि लभ्यते वानलभ्यते इति तद्गनादि विषय उपवासाश्च वर्णान् उदये
 चंद्रोदय इति बालेयं अर्थरात्रे न योगो यथा रापत्युदये सतीति विस्रभमोक्तः अत्र
 केचित् उदययापि नीग्राह्या कृते निश्चिरुषणे निम्बोर्को भगवानेवांवां ह्मिनां
 प्रदायकः इति हेमाद्रौ निवसप्रमीव्रते भविष्यवचनां निवादिन्यसप्रदायिनामौदयि
 केवेयं एवं शिवरात्रादिक मपीत्याहुः न ह्मवो नादियेते प्रकरणेन निम्बसप्रमी
 व्रते निमंत्रितस्याम्यत्र गमनायोगादि निदिक श्रीकृष्णदेवकी वसदेवयशोदाने
 दादि प्रनिमानि मां ए इत्युज्जनादि प्रकारादिकं व्रत हेमाद्रौ स्पष्ट नैव भविष्योचंद्राद्यो

मं चः होते तां वसे भूत अविने वसमुद्रव एहा एणोद्यो शां के मरोहि एण सहिते ज्ञम
 नोत्तापने नमस्तभ नमस्ते नोति वापने नमस्ते रोहिणी को न अद्येनः प्रतिगृह्यतामिति
 आ वणा मा वस्या यो कृशा ग्रहण मुक्तं हे मा द्वौ हारी ते न मा से न भस्य मा वस्या न स्याद
 भो च यो मनः अया न या मा स्ते द भो विनि यो ज्ञापुनः पुनरिति आ वणो न भः दशाने प
 ते लो दः मद न रत्ने न मा से न भस्य मा वस्या न स्याद भो च यो मन इति मरो विवा स्म मुदा
 लुक्तं इदं च पूर्णि मा ना भि प्रायेणे ति हारी ते नम हे क वा स्म ने च के वि ज्ञम रो वि वा को
 षिट शां त एत मा श्रि न म द्वा ल यो न रं न एवे कृशा च य सा दः इति प्रा वणः भा द्प
 द शु क्त त ती या यो ह रि ना लि का व न न व ए स ग्रा ह्या मु ह नं मा ज्ञ म ज्ञे तु दि ने गो री व नं प
 र इति मा थ वो क्तैः हरि ना लि का न पु र स्तारे ण पि य पि वि द्दु ग्र ह ण व च ना नो दि वो
 दा सी यो उ दा हृत त्वा च भा द्शु क्त च तृ णी सा प्र वं मा न वि द्यो ग णे श्व र इ मु क्तैः इ य
 र वि भो म यो र ति प्र षा स्ता या भो मे ना के ण या पु ना म ह नी सा च वि ज्ञे श म वि ने हृ ल भे
 त्र र इ ति नि र्णं या म ते वा र हो क्तैः अत्र चेदं दर्शानं निषिद्धं न प्राचापयं के सांकाश्यः

सिंहादित्युक्तपक्षेचनशां चंद्रदर्शने मिथ्याभिहृषिने कर्गोत्रस्यान्यप्रवेक्षितस
 र्देति पराशरः कर्मादित्येचनशो न प्रकृतं चंद्रस्य दर्शने मिथ्याभिहृषितकृत्वा त्रिस्त
 नप्रवेक्षितं सदा न होषशंतेये सिद्धः प्रसेनमितिवेपदेत् द्योक्तस्तुविस्तपुगोत्रे सिद्धे
 प्रसेनसवयीत्पि होजावताहृतः सक्तमारकशोरोदीस्तवसेषस्य संतकः भाद्र
 युक्तपंचमी अष्टमिपंचमी साहेमादिमते पराशर्येनापरयुनास्याभचमीति दीपिको
 क्तः प्रजावतेषु सर्वेषु मया कृत्वा पि नीमिषि मायचमनेन पूर्वो मने वंपचमी प्रवे
 क्षुक्तः अत्र कर्तव्यं निर्णयामने स्याद् भाद्रपुक्ताष्टमी ह्रवोष्टमी सा प्रतीयास्या अ
 क्ताष्टमीति श्रियो नुमासि भाद्रपदे भवेत् ह्रवोष्टमीतसो ज्ञेयानोत्र रासावियीयेते इ
 ति पुराणसमुच्चयोक्तः यत्र मुहूर्ते रोहिणेष्टम्या प्रतीवायदिवा पराह्रवोष्टमीतस्य
 कार्गो ज्येष्ठा मूलचवर्जयेत् इति उत्रस्याग्रास्तवचनेन तस्य वैदिने ज्येष्ठादि योगोद्
 ष्ठा ह्रवोष्टमी मदीत्याज्या ज्येष्ठा मूलस्ते मयुना नयाच पन्तुष्टे प्रजिना ह्रवोह न्य
 पन्थानिना न्यथा भर्तु रागुहं ह मूलेन साज्ञाप विवर्जयति न त्रिषयादि विहमा

दोषिणं इदं वागस्मोदये कन्याकंचनकाये शुक्लभाद्रपदासिद्धो संज्ञानवाष्टमी
 सिंहाकर्कषवृत्तं दानकन्याकें कदाचन सिंहस्योमोज्ञमासुर्येन दिते मुनिस्त्रयमिति
 मदनरत्ने स्तोदोक्तैः अगस्त्य उदिनेनातप्रजेयदस्तोद्भवा वैथयपुत्रशोकं चेति दशा
 वंशोऽपि चचेति तत्रैव दोषोक्तैश्च इदं च व्रतं स्त्रीणां नित्यं यानपूजयते हवो मोहोदि-
 दयथाविधिः त्रीणि जन्मानि वैथयलभते नात्र संशय इति पुराणसमुच्चयान् यदा र-
 त्ने स्त्र्यादिकं विना अष्टमी नलभते न दातव्यं चोक्तं कर्तव्यं चैकभक्तैर्न तेषां मृता यदा भ-
 वेत् हवो मभ्यर्चयेद्भक्तानं वैथयदिवसनयेत् इति अत्र नियमदत्तं न भवेत्तद्विधिः शुचौ
 देशे प्रजाताया हवो योवास्त्राणां त्रयं स्थाप्य लिङ्गं ततो गेयः पुष्पैः यूपैः समर्चयेत् द-
 धत्सु तैर्हि जघ्रेष्ट अर्घ्यं दद्याद्विलोचने हवो शमीभ्यां विधिनस्तु जयेच्छुद्धयान्तिताः मन्त्र-
 स्ते नैर्हवैस्तजन्नासि वैदित्वा सिन्धु रासुरैः सोमागं संततिं देहि सर्वकार्यकरी भव य-
 थाशास्त्राप्रशास्त्रादि विस्मृतासि महीतले तथा ममापि संतानं देहि त्वमजगामरमिति
 अत्रानर्गपिकं भक्तयेत् अनर्गपिकमञ्जीयादन्नं दधिफलं तथा अन्ना रत्नवर्णवस्त्र

न प्रतीयादिति तत्रैव भविष्योक्तः अत्रैव ज्ञेया प्रज्ञोक्ता माधवीये स्तोत्रे मासि भाद्रपदे शुक्ले ष
 ष्ठे ज्ञेया स्तोत्रं युते । यस्मिन् कस्मिन्दिने कृया ज्ञेया यपरि प्रज्ञं न इति । इयं ज्ञेया योगवशेन पूर्वो
 परावायासा दिनद्वये योगे परा पूर्वोक्तगति योगे पूर्ववत् न वत्सा सह संस्तु योऽष्टमी नात्र सा
 यः । मासि भाद्रपदे शुक्ल पक्षे ज्ञेया स्तोत्रं संयुता । रात्रियं स्मिन्दिने तत्र ज्ञेया याग परि प्रज्ञं न भिति
 तत्रैवोक्तः अस्यापवादः । यस्मिन्दिने भवे ज्ञेया मथाक्रादर्थं मणयः । तस्मिन् दिविषं प्रज्ञा
 त्वन्यनाचेत्युक्तं वासर इति । इदं च केवलं तिशो केवलं तत्रैवोक्तं मास्यो । प्रत्यादिकं तिशो
 शुक्लं तज्ञेया दैवतं व्रतं । अति ज्ञेया व्रतं यद्यविहितं केवलं शुभे । तिशो वैवाचरे दाद्यं द्वितीये
 केवलं लोक इति । दाक्षिणात्याद्या नृत्त एव क्रवंति । तथा भैत्रेया वाहये द्वेवी ज्ञेया यान्द्र
 प्रज्ञयेन । सुले विसर्जये द्वेवी त्रिदिने व्रतं युजं म इति । मंत्रस्त । ज्ञेया येन व मस्तु भं ज्ञेया येन व म
 नमः । शर्वी येन व मस्तु भं शां कं येन व मोनमः । भाद्रपदे शुक्ल द्वादश्यां अव ए योग रक्षिताया
 पारणे क्रूयते । आभाकासि उपल्लिखति दिवो दास्यो दारु न वचनात् । उपोष्ये काटशी मोहा
 त्पारणे अव एयदि । कयेति हेति तमु एं द्वादशी द्वादशी भवमिति । नत्रैव स्तोत्रादाश्च । अस्मत्

अथप्रतिप्रसवः साकोरेयः विशेषेणमहीणलप्रवणंवर्धतेयदि तिथिस्तयेनभोज्यंदा
दशीनेत्येवहीति इहवप्रवणदंष्ट्रयाविभज्यथविंशतिचटिकायोगेनक्रापायांका
ये न इहक्रंविस्मयेमं क्रान्तेद्युमथेपरिवर्तमेति सप्रिवोथपरिवर्तनेनमेववर्तमेति केचित्
वतयोविभज्यमथमणदहयवर्तमेतिः अथैवविस्मपरिवर्तनेनमेववर्तमेति अथैव
शक्रंयजोन्यापनमुक्तमपराकेयोगेण हादश्यानुमितेमासेप्रोक्षणेनया शक्रमुर
न्यापयेदानीविद्युप्रवणवामेव इयमेवप्रवणहादशी नचैकादश्याहादशीप्रवणयो
नैवेपोषा विस्मृत्तलाख्ययोगविशेषात् एकादश्याःप्रवणयोगेणाभावेपिनिहनाव
छेदेनप्रवणस्पष्टहादशीयोगादेवविस्मृत्तमेति हेमाद्रिमतं निर्णयस्तेनप्रवणे
कादशीहादशीभ्योगेणवविस्मृत्तमेतन्नयमेति यथानिशीष्टानंतरस्त्वयोदयावधि
कलामात्रमपिप्रवणदंतेनदापिपूर्वैव दिवोदामीयेनरात्रेः प्रथमयामेप्रवणयोगेपूर्वोद
नयोत्तरेस्तुक्रमितिबुधनरेनिप्रशस्ता यदात्रैकादशेवप्रवणयुतानहादशीनैकाद
शांवर्तंभवति यदाहादशेवस्तयुतानदाशक्रउभययोपवसेत् अशक्रस्त्वपकादश्या

कोलोपवांसं कृत्वा द्वादशीमुपवसेत् इदं व्रतं कास्य विधिगोदाः निरामिनिदासिणाम्पाः पा
 रणन्तभयानैत्यनरोनेवाक्रूयन्त भाद्रपदे श्रवणौकादश्यां भयाक्रैवात्मनावनारः अत्रवा
 मनश्च ज्ञानियादानादिकं व्रतहेमादौ स्थिते श्रवणयुतशुद्धैकादश्या अलाभे तदशमीवि
 द्वापि श्रवणयुताग्राह्या तथा च मदनरत्नेव क्रिपुगणे दशमीकादशी यवसानोपोष्ठाभ
 वे त्रिभिः श्रवणेन तसंयुक्तासौपोष्ठासर्वकामदेति अस्यां द्वादश्या इत्यव्रतसंकल्पः इत्य
 व्रतेन तपसादिकं व्रज्यं दध्याहुतादयस्तनूद्विकाराग्राह्या एव नत्वेवं संथिन्यादितीरनिषे
 धेपि दध्यादिग्राह्येणादिति तत्र वाचनिकनिषेधसञ्ज्ञात् तदासायराकेशाखः स्त्रीराणिषा
 निवर्ज्योनिनद्विकाराशानेवुयः सप्तरात्रं व्रतं कुर्यात्प्रयत्नेन समाहितः व्रतंगोश्रवणावकं
 भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां च न व्रतं न च हिमूहतां पौटयि कीनिग्राह्येति माथवः दिवोदासीये
 तमभ्याक्रैभोज्यवेलायामिति कथा श्रवणान्मभ्याक्रवायिनीग्राह्येन्युक्तं सिंहगेसूर्यैक
 विंशतिदिनोपरि अगस्त्योदयः उदेति गाम्पाहरिसंक्रमाद्वेकादशो विंशतिमेषागस्त्य
 निदिवोदासोदाहृतवचनात् तत्र काशापुष्पमयीमगस्त्यप्रतिशोकृत्वा तत्प्रादिकं अग

स्यः एतस्मान्नृत्तचोच्चदद्यादिति जनहेमादौ स्पष्टं भाद्रपदपूर्णिमास्यां प्रणिता महात्मनोऽस्त्री-
नृदिशश्चाङ्गे कार्यं नृङ्गं हेमादौ वृक्षमाकोटयोः नोदीमुखानां प्रमद्वेकनाशविगतेरसौ
गोणमास्यां न कर्तव्यं वागहवचनं नयेति नोदीमुखत्वे चोक्तं नैवेव पितापितामहश्चैव नये
व प्रणितामहः योऽस्य अमुखा सो ते पितरः परिकीर्तिताः तेभ्यः पूर्वतयेव प्रजायन्तः स
लेखिताः ते तनादी मुखानो दी सस्मद्विरितिकथने एतच्चानित्यं प्रमद्वेकमित्युक्तेः अत्रमा-
ना महाअपिकार्योः पितरौ यवपूज्यं ते तन्माना महाअपीति धोम्योक्तेः पितृशब्दस्य पितृभा-
वापन्नमात्रत्वात् जनकपरत्वे बहुवचना समजस्यात् आद्विकेतवचनाद्विद्वन्निः श्रुत्या-
महत्तयः पृथ्वीचंदोदये वृद्धमनः आषाढीभवधिकृतोपेचमेव दमाश्रिताः कालेति
पितरः किंवा अन्नमण्यनहेजलं अस्मां उमाकोटयेयोः कर्माग्रेसरविनरिणामहानि-
षोडशाः कनभिल्लानिनन्यानि इत्युदाहृतयोऽशानेवैययाख्याने तिथिचंद्र्यापक्षस्योऽ-
शदिनत्वेऽष्टाद्वयार्थमित्येकः पक्षः भाद्रपूर्णिमया सहैति द्वितीयः अश्विनशुक्लप्रति
पदा सहैति तृतीयः इहपंचपक्षाः पक्षः १ पंचम्यादि २ अष्टम्यादि ३ दशम्यादि ४

एकस्मिन्नेकस्मिन्दिने आडुमिति । नद्याचनौतमः अद्यापरपक्षे आडुं पितृभ्यो दद्यात्
 पंचम्यादिदशानां अष्टम्यादिदशम्यादिसर्वस्मिंश्चेति हेमाद्रौ नागरखंडे आषाढ्याः
 त्रमे पक्षे कन्या संख्योदिवाकरे यो वै आडुनयः कुर्यादेकस्मिन्नपि वासरे तस्य संवत्सरे यावत्
 त्सनेष्टः पितरो भुवमिति स्तुत्वा स्महात्स्वयेवर्ज्यं तिष्ठ्यादिकं एयी चंद्रोदयप्रयोगपरिज्ञात्
 वादाचक्रं वसिष्ठः नंदयोगो भर्गवदिने च तदंशे विजन्मस्य एषु आडुन कर्तव्यं गृहीतुं
 यत्नस्तयात् नन्मभंतत्सर्वौजैर्विजन्मनि अस्या एवा दो हेमाद्रौ असा योने भर एण च ह्यद
 शो एतत्समथके नद्यातिथिं च तत्तुं वारे च न विचारयेदिति पराशरमाथवीर्यमदनपारि
 ज्ञातादिखण्डे वै निर्णयदीपिकायां न पितृमृता हेपि सर्वे निषेधा एवाट उक्तः आषाढ्याः
 पंचमे पक्षे कन्या संख्योदिवाकरे मृता हति पितृयो वै आडुं दास्यति मानवः तस्य संवत्सरे
 यावत्संस्तुत्याः पितरो भुवमिति नागरखंडे यानि धियं स्यामस्य मृता हेतु प्रवर्तने स्मति
 थि पितृपक्षे त एजनीयः प्रयत्नतयुति कात्यायनोक्तं च महात्सये त्स्या हेतु च दशो पुत्रस्य म
 र्मनि तीर्थं च निर्वपेत्पिंशत्रु विचारदिके षपि कात्यायनः शशक्तः पक्षमथेत कुर्यात्

कदिनेपदा निषिद्धेपिदिनेकृयांमिउदानयथाविधौनि यत्तस्म्यर्थस्यरेविवाहव्रतवृद्धा
 सर्वस्येनदर्थकं मिउदानंमृदास्नानंनक्रयौत्रिलनपणं अस्यापवादमाहदिवोदासीये
 वृद्धस्यतिः तीर्थेसंवत्सरेयेतेपितृयागेमहालये मिउदानंप्रकृवीनयुगादिभरणोमद्ये म
 हात्तयेगयाआइमातापित्रोर्मृतेहनि कृतोद्वाहोपिकृवीनपिउनिर्वपनेमदेति मेत्यासि
 नानुद्वादरणंआहुंकार्यं यतीनात्तवनस्यानोवैस्त्वानोविशेषतः द्वादरणोविहितंआ-
 हुंकरूपेद्वेविशेषतः इतिष्टुथीचंद्रोदयसंग्रहोक्तैः इदंचआहुमंत्रेनवकनंय मृताहं
 वसपिहंचगयाआहुमहालय आपन्नोपिनकृवीनआहुमासेनकहिंविदिनि स्मृतिद
 पणैगालवोक्तैः नयात्रैवनासंग्रहे तातोवाचितयेसपत्तजननीमातामहादित्रयंम
 सिस्तीननयादितातजननीस्वभ्रातरस्सन्तियः तातास्वात्मभगिन्यपत्यथवयुदुजाया-
 पितृसङ्गरुः शिष्याभ्राःपितृगेमहालयविधौतीर्थेनयानपणोइति अस्यार्थः तातव-
 यीमान्त्रयीच अत्रविशेषस्मृतिदपणैगालवोक्तैः अनेकामातृगेयस्यआइचापरया
 दिके अद्यादानंएषकुयांमिउमकृतनिर्वपेत् त्रीवन्मात्रकस्तसापत्तमानरेको।

हिंस्त्रं कुर्यात्तत्पदार्थं स स्त्रीति मातामहादिउपसर्गस्त्रीकमित्यर्थः तस्यानवदैवज्य
 उक्तं हेमाद्रौ महालययोगाद्यादिहृद्दीप्तान्त्वकासुच हेयेद्वादशदैवतानीत्येकैष्टमका
 सर्वेति सिगमोक्तैः तातआतापित्वाः जननीआतामातल्ः तत्पितृयः पितृयस्त्रीमात
 लानीअन्तजायाः पितृष्वसमात्स्वसृभगिनोपत्यभर्तृगुक्ताः तेनसापत्यासैसथवाये
 इतिप्रयोगोक्तैयः एताससनीषुननद्वादेदांनद्वारलोपान् जायापितासुभुरः तत्र
 सुभुरपितोया तथाचहेमाद्रौ उपायायगुरुसुसृपित्वाचार्यमानलाः सुभुरआ
 न्तत्सुत्रपुत्रत्विकुशिष्यापोषकाः भगिनीसाभिइहितजामातभगिनीसताः पिते
 रौपितृपत्नीनांपितृमांतस्ययास्वसाः सविद्विदशिष्याद्यानीर्थेचैवमहालये एते
 दिष्टविधानेनप्रजनीयाः प्रयत्ननइति अत्रकमन्यलेण्याचारावस्था अशक्तौलचत
 र्विशानिमने एकस्मिन्वाह्येसर्वीनाचार्योदीन्यप्रजयेत् हादशावापिदान्द्यात् अ
 करणेनविधवायास्त्वविशेषः स्मृतिमैत्रहे चत्वारिणवर्णनीहविधवायास्मदैव
 दि स्वभर्तृपुत्रादीनांमातापित्रोस्तथैवच नतोमातामहानांचआहदानमुपकमेत्

अशक्तौ न स्मरति न या। स्वशृणो च विशेषेण माता मत्वा स्तथैव चेति अशक्तौ न स्मरति
त्वावत्प्रा। सभन्त प्रभृतिविभः स्वपितृभ्यस्तथैव च विथवाकास्ये क्काङ्गयथा कालमनेदि-
ता विथवासाय संकल्पकृतान्यद्राहणद्वारादिमुक्तं प्रयोगपरिज्ञाने अत्रैकः शाक-
वैश्वदेवं तत्र पिङ्गं वैदिकमिति स्मर्यमाणं अत्रैको द्विष्टे पुण्योऽपि होमः पिङ्गोऽपि द्वि-
ष्टोऽपि क इत्याचार्यः अस्मिन् च नौ विथ्वेदेवो प्रतिदिनं च प्रयोगभेदादस्ति एताभेदः प्रयो-
गोऽपि न एव वा दस्ति एतिका लहे मादौ स्थिते एतच्च स्मरपितृकादिना जीवति-
तृके नोपि कते च दृष्टौ नीर्थं च संस्मरता ते च पितरिति सति येभ्य एव पिता दद्याद्भ्यो द-
द्यात्स्यं स त इति कात्यायनोक्तैः यत्र कौटिल्यः दर्शोऽपि गया आद्रे आद्रे वा परपादि-
कं न जीवति तृकः क्रयोनिलैस्सपेण मेव चेति तत्संस्मरपितृकाद्यन्यपरे काम-
आद्रे परे वा एतच्च जीवति तृकेण पिङ्गं द्विष्टे कार्यं मुङ्गेने पिङ्गं दानं च प्रेतकर्म च स्वरा-
न जीवति तृकः क्रयोनिलैः पिङ्गीपतिरेव चेति दत्तोक्तैः आन्वह्यसमास्वादिं कादौ नुव-
चनाद्भवति तत्राह्यगलेयः पिङ्गे यत्र निवर्त्तनमच्चादिषु कथंचन संकल्पत न दाका

येनियमाङ्गुलवादिभिः अत्र आहो गतयेणे एत आहो प्रतितिदने आहो तरे सकलमहाल
 येनयेरे क्रिकाये ननु क्तं नारीये एत आहो यदा क्रयां त्रयेणं नदिनेदिने सकलमहाल
 येवेवयेरे हनिनिलोदकमिति यज्ञसंग्रहे एत आहो हिरण्येच परे हनिनिलोदकमि
 ति नत्सकुलमहालयविषये प्रयोगपरिज्ञाने गमैः कुलै भादपदेमासि आहो प्रतिति
 नंभवेन पितृणो प्रत्यहं कार्ये निषिद्धाहे पितृणो एतच्च नित्य कामं मलमासेपिन
 कार्येपि चोभयेण प्रथमाहेतु कृतकनमिति विस्पृली सेनो अत्र भरणं आहो मिति प्र
 क्तं ननु क्तं मासे भराणी पितृ पदेतमहती परिकीर्तिना अस्या आहो कृतं येन समयः
 आहो कृतं येन दृष्टीवे दोदये नभस्यापर एतस्य हिती यायदियाम्भे लतीपाचापि
 नाराथि स्यादित्यापीति यापिनः अस्मिन्पदे कपिलवृष्टी ननु क्तं नारीये नभस्य कुल
 एतेनरोहिणी पानभूसत्तैः पुक्ता वृष्टी पुराणैः कपिला परिकीर्तिना अत्रोपवासमि
 यमै भांस्तं ननु प्रजयेत कपिलोचो हिताग्रायदत्ताकृत फलेलेभेन अत्रैव दृष्टोक्तै फ
 लातिशयश्च निर्णयामने पुराणसमस्ये भादेमास्यसिते पदे भांनौ चैव करे स्थिते

पातेकनेचरोहिण्यंसावष्टीकपिलाभवेत् संयोगोत्तुचनर्णतनिदिष्टापरमेष्ठिनेति ३५
 मेवचंद्रोदयेनङ्गंभविष्ये नहृद्वापदेमासिषष्टांपदेसिनेनरे चंद्रषष्टीव्रतङ्गयोम्
 वैवेयःप्रशमने चंद्रोदयेयदाषष्टीपूर्वेवाणपरेहनि चंद्रषष्टीसिनेपदेसैवोषाष्टाप्र-
 यत्नतः३६ ति अष्टम्यामाशुलायेननर्मचवर्षसंतंआइमुक्तं एतेनमाद्योवर्षप्रौपद्योपरे-
 पदे३६ ति इदं सप्रम्यादिषुविषुहस्तकार्यमितिनामयणाद्विः हरदत्तस्तेमशायुक्तव
 र्णसुभवेवयोदशीआइमिनिवाचष्टी अत्रैवाष्टम्यामहालक्ष्मीव्रतं अत्रचंद्रोदयव्या
 पिनीजाला नचैवप्रजाद्युक्तेः परदिनेचंद्रोदयाहर्धं त्रिमूहर्तोपिमापृज्या यरतश्चो
 र्धंगाभिनीति मदनरत्नसंग्रहोक्तेः अत्ररात्रमतिक्रम्यवर्तनेयोत्तरनिधिः तदातस्या
 निधौकार्यमहालक्ष्मीव्रतंसदेतिवचनाच्चैति अथनवम्यामनष्टकीआइ नवकोत्या
 यतः अत्रहृकासनवनिःपिंडेःआइमुदालूनं पित्रादिमात्स्यं चततोमातामहमेक
 एष्टीचंद्रोदयेवात्मादेः पितृणांप्रथमदयान्माणांनदननरं ततोमातामहानां चआन
 ष्टकक्रमः स्मृत आइहेमादौद्धागलेयः केवलास्तस्येकार्यां वृद्धावदौप्रकीर्तिताः अ

नष्टकासुमथस्थानां कायं सुमालयः शीघ्रकार्यान् मानः आडमादौ कर्तव्यमि
त्युक्तं नद्याचनिर्णयामने मेवायलीयपरिक्षिष्टे आनष्टकागयाभासोसमाप्यस्यमेत
द्वेति मानः आडंसकः कर्णान्तिर्येपिचनीवति पद्यपिनीवत्यित्कस्यपंचाणव
ष्टकाअवयकतंवास्तथाप्यशक्तस्येयमावश्यकी अत्रसमानरिजीवत्यामपिस्य
त्वमानभ्योदधानः सर्वांसावेवमात्तृणाआडकन्यागतेरवी नवम्यासप्रदानव
ब्रह्मल्लुबगयत इतिस्त्रोक्तोसर्वांसाभिनिकथनान् अत्रसर्वांसाभितिनामनिर्दे
शनेकीब्राह्मणेर्ष्यः पिंडश्चनमैवेतद्विवचनादिप्रयोग इतिनाययणहृत्तो अ
त्रभर्तृमरणोत्तरंमात्तृआडनकार्यमिति मत्वानाः केचित्पठेति आडनवम्याऊ
र्णान् नत्सतेभर्तृरित्युपपत्तेइति नत्रिसृंतामितिप्रामाणिकाः इदंचनीवत्यित्
केनापिसिपिंडकायं हेमाद्रौविस्त्रथमोत्रे अन्वष्टकासचस्त्रीणांआडकायंत
द्येवचेत्युपकृम्यापिइतिवर्णकार्यमित्युक्तत्वात् इहहिअतिदेशादेवपिइदानी
प्राप्तेनीवत्यित्कत्वगभिंलीपतित्वादिप्रयुक्तनिषेधादिस्थितेप्रतिप्रसवायेत

इहैः अथसवाभिनीभोजनमुक्तंमाकोइयपुराणे मनुआइलेसंप्राप्तेज्ञाहोस्महभोज
ने सवाभिनेप्रदानव्यामितिप्राज्ञानपोव्रवीत् भर्तृरग्रेमृत्तानारीसहदाहेनवासना दस्य
स्यावेनियुनीतविभ्रः सहस्रवाभिनी तत्रैवमदालसावाक्य मीआइपुत्रेयाः स्युस्तेका
राश्वयोपितः मंजीरभाललादामकर्णिकाकंकणादयइति अत्रैवत्रयोदस्याप्राइमहा
लयं मन्वायुक्तायांलनीवप्रशस्ते एतस्याविभक्तैरपिकार्येष्टयक तथाचहेमादो
विभक्तावाविभक्तावाक्यैः आइष्टयक्त्वाः मन्वासचतलोत्तचनाधिकारः एष्टयुति
ति अपराकैवायवीये हेमकेरेस्थितेपावमवायुक्तात्रयोदशी तिथिर्वैवसतीनामर
ह्याणसाकंजरस्यत अत्रपिदानेयः इदंचयलमासेपिकार्ये मन्वात्रयोदशीआइप्र
मुपस्थितिहेतुकं अनयगतिकलेनकतंखस्याम्मलिलच इतिकारकगुणोक्तः अत्र
मन्वात्रयोदशीमहालयपुगादिआज्ञानंत्रेणाप्रयोगः अथचनंदशी तत्रापस्यमुह
नातोआइ एतच्चैववयुक्तमेकोदिष्टमिभुक्तप्रयोगापिज्ञोते प्रेतयत्तेचतर्दश्याभ
कोदिष्टविधानतः दैवयुक्तंततकुडिपिट्ठणमतयेभक्ते तथा नक्राइदैवहीनंचे

त्वत्रदारथनक्षयः एकोद्विष्टैवहीनमित्येवमनुव्रवीत् पितामहोऽपि इत्थं न चैकोद्वि-
 ष्टकार्यं यत्तु देवर्षिभिर्नोक्तं त्रिष्वपि शास्त्रेभ्यो एथगेकोद्विष्टत्रयं कार्यं न तृणावेण
 आहृत्य वचनाभावादिति तदन्त्येनानुमन्येते पितादयस्तयो यत्र शास्त्रज्ञातादिभिर्हेताः सभ-
 ते पावर्णे कुर्याद्विद्वत्कानि एथ कथयत् इति तृहत्याशयोरुक्तेः एकस्मिन्वाहयोर्वापि र-
 विद्युच्छसादिभिर्भूते एकोद्विष्टस्ततः कुर्याद्वयाणां दर्शं वद्वेन इति चेद्गोदयेवचनाच्च
 अथ गार्कहेमादौ चैव यस्तत्रैव शास्त्रादिनाहनस्तथाभिर्कैनेवास्य प्रसंगसिद्धेनं एथ गान-
 स्तानमिति प्रुष्टीचं दोदये अत्र आडाकरणेन दिनांतरे पावर्णे मेव कार्यं मिति तत्रैव स्थिते
 अमायं विशेषमस्य पराकैयमः हे सेकरास्थिते यात्र ग्रामादस्याकरान्तिता सात्तेयां क्रं नरुद्धा
 या इति बोध्ययनोव्रवीत् इति भादपदः अस्मिन् कृत्स्नानीयायां न स्तिता देवाया जोक्ता का-
 जोखे ३ इष कृत्स्नानीयायां न स्तिता प्रतियुज्ये नारी वा पुरुषो वापि न भते वो छिने फ-
 लमिति अशिवनशुक्तप्रतिपरिदोहिजोयानामहृष्टाङ्गे कुर्यात् उक्तं च हेमादौ सातमा-
 जोपि दोहिजो जीवत्यपि हिमानले कुर्यान्मातामहृष्टाङ्गे प्रतिपद्याशिवने स्मित इति इयं

संगवद्यापिनीग्राह्येति निर्णयदीपउक्तं प्रतिपद्यास्मिनेषुक्तेदोहिदस्त्रेकपावर्णे आइमा
 तामहङ्गयोत्सपिनासंगवसदा ज्ञातमात्रोपिदोहिदजीवन्यपिहिमान्ते ज्ञातस्संगवये
 मंथेयाशुयुक्तनिपुणवेदितिवचनात् अत्रसपिनेतिविशेषणजीवन्यत्कपवायिका
 री अत्रएवपिदुरहितंनृपोत्तं मुनेपिउदानेचप्रेतकमंचसंशः नजीवन्यत्कःऊर
 योद्धविणीएतिरेवचेविदत्तवचनात् अन्त्यस्तवद्विशेषवचनाभावात् अत्रैवववरा
 अरंभः तत्रपरविद्याग्राह्या तदुक्तं गोविदाणवेमाकोउयेदवीपुणयोः पूर्वविद्वान्
 याशुक्ताभवेत्यपिपदासिबनी नवरात्रवृत्तस्योनकार्येषुभस्मिच्छता देशभंगोभवेत्त
 चहर्भित्तंचोपजायते नरायोदशंयुक्तायोयस्मान्ममपूजनमिति तथानैवेदवीपुण
 यो नदशंकलयायुक्ताप्रतिपद्यंशिकावर्णे उदयेदिमुहूर्तोपिग्राह्यासोदयकारिणीमि
 यदातपूर्वदिनेषुज्ञाभूतापरदिनेवर्धते तदापूर्ववसंपूर्णोत्तादमायोगाभावाच्च यानि
 नहिनीयायोगानिषेधपराणिववचनानिनानिषुद्धाधिकपराणेषुव परदिनेप्रतिपदोम
 तेतत्रमायुक्तापिग्राह्या अमायुक्ताप्रवर्तयेतिनसिंहप्रसादोदाहृतवचनान्यप्येतद्दि

षष्ठाण्येव अत्र देवीपूजाग्रथाने उपवासादिकं त्वेगं अष्टम्यां च न त्वम्यां च जगन्मातरं भवि
 को प्रजपित्वा क्षुने मासि विरयो को जायेते नर इति हेमाद्रौ भविष्ये तस्या एव फलसंवेद्या
 त्स्मृत्स्मृत्यवचनान् अष्टमी नवमी च एदि न दृश्य प्रजेव ग्रथान् भितरत्सवं भगवति नृगोडाः
 हेमाद्रौ भविष्ये एव च विधासि स्यान् नवरात्रोपवासतः एक भक्तेन न क्तेन न चैवाया विर
 तेन च प्रजनीपाजने देवी स्थाने स्थाने पुरः पुर इति देवीपुराणे विकाले प्रजयेद्देवी जय
 स्तोत्रं यथा यण इति यन्नुमाथ वी नोक्ते तस्मिन् कृत्वन त्वादिति सोयं पासि क नृकानुवादः अ
 न्म्यान नवरात्रोपवासन इत्याद्यनुपपन्नैः अत्र वै धुनिं चित्रां वाति कृत्स्नं नारभः तदसंभवे
 न यो रं प्रात्रयं फाद दयं गानं तथा च भागं वाचं न दीपिकायां देवीपुराणे त्राष्ट्र वै धुनिगु
 क्ता चैव सति पञ्चदशिका चने न यो रं ते विधातय कलशारोहणं गृहे नि उगोत्सेवे काम्यायनः
 प्रतिपद्या क्षुने मासि भवद् वै धुनि वित्रयोः आद्य पादौ परित्यज्य प्रारभेत्तत्र रात्रं भविष्ये
 चित्रां वै धुनि संसुक्ता प्रतिपद्येत्तथापि मात्या ह्यं शास्त्रं स्वाद्या स्तोरीयां श्रोत प्रजने क
 लशस्यापेन न नरात्रौ स्थापने कार्यं न च कं भाभिषेचने इति मात्स्योक्तेश्च भास्करोदयः

माश्रयावत्तदयानादिकाः प्रातःकालशतयोक्तः स्थापनाशेषादिष्विति मान्योक्तेष्वपि
 स्रथमोक्तैश्च आद्याः श्रोतृशान्तास्तेनक्तायः कुरुतेनरः सलशस्थापननवसेविष्टेनाय
 तेभुवमिदिभागंवदीकायोदेवीपुगणात् इत्यरुनेववचनोदाहरणाच्च अत्रकेचित्त
 नवरात्रशब्दो नवाग्रहो रात्रपरः तृहोसमाप्तिरष्टम्याद्वासेमाप्रतिपत्तिश्चि प्राग्भोनवचं
 इस्तिनवरात्रमनोरथंवदिति देवीपुगणादिग्राहः अमेनवचनमिदं निर्मलेमत्वात्तिथिः
 विशेषपरत्वामेवाहः युक्तंचैतत् अतिक्तासहृद्योन्मत्तायिकतयाहृष्टादिहरत्वात् इक्तं
 चेतिथिचहृदो तिथिद्वासेनवरात्रमपायकं अष्टरात्रेण दोषोयनवरात्रेतिथिस्तयइति
 प्राग्भोनवरात्रेष्टम्यादोत्तदाण्याकर्मपरतेतिदिकः सतकेष्टजनंशोक्तदानं चैव विशेष
 तः देवीमुद्दिश्यकर्मसंयतत्रदोषोनविद्येते इतिवचनादाशौचेपि द्वास्त्रिणादाराकार्यं भू
 तितन्मातृकश्चिन्तादादेवष्टजनं कार्यमितिजनस्तत् इदंरज्जोदोषोपिभवति पूजातत्परः
 हाराकर्तयेति स्ववासिन्यात्तुगंधालंकारतामूलपुष्पमालानलेपने उपवासैतद्विष्णु
 सिदंतथावनमंजनमितिगरुडपुगणवचनात्तस्मादिग्राहो आश्विनशुक्लपचम्यामुषा

गत्सन्निता शक्ति प्रज्ञानादा विद्यापिनी यज्ञभूरि जन्म जन्म च ने विनाश विद्यापिनाय
 हरे प्रमाणाभावात्तामराणां सत्त्वो गलान् वी ह्येव्यापि तेव गत्येति न ह्ये रि जन्मने मन् प्र
 यद्दुर्बुद्धिर्विलसितमात्रमित्युपेक्षते आशुन मुक्त सप्रमी देवी प्रज्ञायां यया मुगायावर्षष्ट
 ष्छि सप्रमी पावेनी प्रिया रेवे रुदयमीक्षते नता सतिथियुग्मनेति प्रज्ञा यमातो ई भवि
 ष्योक्तैः खर्षे बुद्धिर्जन्मनिथिः अत्रैव मूलनत्तु पुस्तक स्थापन मुक्तं रुदयामले मूलम
 त्तो ससपी प्रज्ञा प्रज्ञनी पासरस्वती प्रज्ञयेत्यस्य हे देवया वद्वै सवमत्तकं नाथापयेत्तवनि
 खेजापीयेत रुदावन पुस्तके स्थापिते देवि विद्या कामो हि जोज्ञमः संग्रहेषि आशुन
 सतिनेपसे मेधा कामः सरस्वती मूलेनावाहयेद्देवी अवणे न वि सजं येति न अयमहा
 हमी न ज्ञा ह्यमा भदकान्ती रक्षयस विनाशिनी प्राडर्भुना महाबोग पोमिनी कोटिभि
 मुता देवी पुण्य सप्रमी वेदसमुक्ता येः कृतात्त महा हमी पुत्रदारयने ही नाभनेति
 पिशाचवद्धि मदनरत्ने स्पति संग्रहेषि प्ररत्नहा हमी प्रज्ञानवमी समुत्ता सदा स
 प्रमी समुत्ता नित्यं शोक संनापकारिणी ज्ञेभन सप्रमी युक्ता प्रज्ञिता वमहा हमी इंद्रेण

निहन्तो जन्मस्त्रास्योदानवपुंगवः न स्मात्सर्वप्रयत्नेन स प्रमीसहिताष्टमी वज्रनीयाप्रयत्ने
नमनैर्जैः शुभं कांक्षिभिः सप्रमीकृत्य यस्वपरो चाष्टमी भवेत् तेन शत्रुभिर्योक्तं पु-
त्रपौत्रस्य यष्टं पुत्रान्तेति पश्यन्तेति गच्छेत्तिस राजकं हेति ज्ञानान्न जातोऽस्य प्रमीसहि-
ताष्टमी शुक्लपक्षेष्टमी चैव शुक्लपक्षौ च न दंष्ट्री पूर्वविज्ञानकते व्याकृतं व्यापरसंयु-
ता वसुरंथयोऽपि युग्मवचने च अत्र विमृष्टं नृनापि सप्रमी वज्रं न प्रयोक्तुं कानि विमु-
हर्तव्यं पुण्ये सप्रमी स्वल्पसंयुक्ता वज्रनीयासदाष्टमी स्तोत्राणि स्यान्ति शिष्यगुण्याय स्या-
स्य यो दयो भवेदिति नवमी युक्तास्त्राभेन सप्रमी युतेव कार्या उपवासं महाष्टम्या पुत्रवा-
ज्रसमाचरोदिति मदनरत्ने इत्यष्टमी आश्विनशुक्ल नवमी तेने इगो प्रज्ञासनवमीम्
लाहृत्तवया निवृत्ता महती कीर्तिना तस्या इगो महिषमर्दिनीमिति पूजयेदिति शेषः
सा पूर्वविज्ञायास्या पुष्पवात्सान् बृहद्यमोपि आचरणे इगो नवमी हर्तव्येव इत्यशनी
पूर्वविज्ञाप्रकृतं व्याशिवराविर्तेति नमिति अस्यामेव इगो पूजनं होमवन्ति दानादि
कार्यमिति राजमातोऽ नवम्यां वज्रपंगोमे समाप्य विष्टिबह्वलिमिति ब्रह्मवेव नमि

अत्रापराह्णिकेकाले वह्निदानं प्रशस्यते दशमीवज्रेयत्र नात्र कार्गो विचार्यते तेन
 नवम्यामुपक्रम्य नवम्यामेव समापयेत् केचिदष्टमीसारभ्य नवम्या समापयेति तत्र
 तेशिष्टाचार एव अत्र दशमीवज्रेयत्र नात्र कार्गो विचार्यते तेन
 मयेविधिवद्भज्जादशायोनन्त्रम रुद्रयायेयथाहोमं देवानेन साधयेत् रुद्रया
 मलेपि प्रथमद्वयमुद्दिष्टं पायसांज्जितलास्यया किञ्चुकैः सर्वयेष्टुः लाजहंवीकरे
 रपि यवैर्वाग्नीकैर्लोदिद्योनीनां विथफले रपि रक्तचंदनखैश्च गुग्गुलेश्च मत्तैर्हरेः प्र
 तिष्ठाके च जङ्गनात्सर्वद्वयाणि चक्रमान् अष्टम्या जागरे क्रुणोन्नवम्या पारणया द
 शम्या च विसर्गः स्यादभिषेकश्च साधयेति रुद्रया मलात् नवम्यां च विशालात् कार्गोहो
 मादिकां कियया पारणं च प्रकुर्वीत देवी प्रज्जनपूर्वकं दशम्यां मिश्रिताय च पारणेन व
 मी भवेत् स प्रजन्मकृतं पुण्यं तत्प्राप्तयेत् तया यो मोहान्पारणं कुर्याद्दशमेदि
 वसे विभो न द्राष्टुं नाशमायाति डिभित्तादिभयं भवेत् नृपहीने भवेदाष्टदशम्या पार
 णं कृते तस्मात्त्र पारयेद्देवि नवम्यां भक्तिं तत्परः नवम्या पारिता देवी कृतं वृद्धिं प्रय

क्वेति दशम्यापरितोदेवी कुलनाशं करोति चे न स्मार्त्तपारणोरुयां न्नवस्यां विबुधाधिपे
 ति पारणोचस्तनके पिकाये हृदयामले स्तनके पारणोरुयां न्नवस्यां होमपदेकं तदे
 ते भोजयेद्विप्रान्दाने दद्याच्च शक्तिं इति काम्योपकासे सज्जते त्वेतरा मृतं सूतकं तन्नु
 काम्यं न्नत ऊया हा नाच न विवर्त्तते इति सायवीये योरलोके च एवे रजोदर्शनमथो
 पिकाये स्मत्तन्नं प्रा रज्जुदीर्घं न पसां नारीणा यद्भोजो भवेत् न तत्रापि न्नतस्य स्यादप
 रोथः कदाचन पतश्च मथवापरे विथवायास्त विराविमथे भोजननिषेधादि नि के विन
 नन्न निषेथस्य रागप्रभोजनगौरवत्वेनैव यवपारणविषयत्वायोगात् अन्ये तु निय
 मस्या यदनामी सपशे दत रा रजः उपोष्ये व न्नारात्रीः स्नात्वा शेष च रेडुनमित्यगिरो
 वचनान्ये च मे ह नि पारणं कार्यमित्याहुः इति महानवमी निर्णयः ॥ अथ विजयद
 शमी सा दशमी पूजायां च नक्षत्रोदयस्थितिनां ननु क्ते रत्न कोशे ईषत्सेया
 मति क्रान्तः किं विद्मिन्नाराकः विजयो नमस्का लोयं सर्वे कामा यं सायक इति दि
 नहये नक्षत्रां प्रदेव या पूर्णो नवमी पुक्ता नस्या पूजा पयजिना क्षेमाय विजयाय

च पूर्वोक्तविधिनानरैः न वशीयैषमुक्तायां दशम्यामपराजिता ददाति विजये देवी
 पूजिता जयवर्धिनी एकादश्यां न कवीन पूजनं चापराजितमिति स्तोत्रोक्तेः दश-
 मीयः समुल्लेखो प्रस्थानं कुरुते नरः न स्पृशेत्संस्मरेत् न कोऽपि विजयो भवेत् इति दि-
 नद्वये तारकोदयकालाभवे परदिने एकादशे मुहूर्ते यात्रादिकार्यं आश्विनस्य र-
 क्षिते एते दशम्यां सर्वराशिषु सायंकाले शुभायात्रादिवाता विजयल्लेखे एकादशे
 मुहूर्तेऽपि विजयः परिकीर्तितः नस्मिन्सर्वविधानायात्राविजयकोत्तिभिरिति भूमे-
 क्तैः परदिने एकादशमुहूर्ते चाप्यभावेऽपि अवरायोगश्चेन्न देवयात्राकार्यो भुञ्ज-
 ते भविष्ये शमीसत्त्वलोपेतामीशानाशाप्रतिष्ठिता संप्राप्यताच संप्रज्यत्वाशानी-
 सन्मुखो भवेत् शमीशमयेतेषां शमीलोहितकंठका पारपित्तर्जनस्तीणारामसो-
 वाददापिनी करिष्माणेषां चापयाकालसंलभस न तर्तिर्विजयकवीत्वे भवश्रीराम
 प्रजिते गृहीत्वा साक्षतामाद्रोशमीमूलगतामृतं गीतवादित्रनिर्वाषे रा न ये त्वग्-
 दंशति न तो भूषणवत्त्वादिपारये त्वजनैः सहेति दिक् इति विजयदशमी अश्विन-

पौर्णमासीपराशरा आशुपुत्तैकमेकान्तप्रवाहणव्यापिनीदेवकर्मलान् इत्यादिभ्यः
 अथकारितकृत्ये तुलायोनिलेनैलेनसायेकान्तैसमागते आकाशदीपेयैद्यामासमे
 केहमिप्रति महतीश्रियमाप्नोतित्रयसौभाग्येपदमितिनिरायासते कार्तिकेकस्मावत्स
 द्वादशीसापूर्वपुनः वत्सप्रजावदश्वैवकर्मन्वाप्रयमेहनीति स्मत्येनयद्युस्मवात्साश्च
 भविष्यन्मरणो । सवत्सान्त्यवणाचशीलिनीगोपयस्विनी चेदनादिभिरालिणपुष्पा
 मालाभिरर्चयेत् नहिनेतैलपकं वस्त्रालीपकं पुथिष्टिः गोतीरेगोहृतेवैवदयितकेव
 वज्रयेत् नीराजयेत् पुर्देवाश्चविशन्नाश्चनरेगमान् ज्येष्ठाश्रष्टाकतिष्ठाश्चमान् सुख्याश्च
 योषितः कार्तिकचतुर्दशीनरकचतुर्दशीसेवदीपावली कार्तिकस्यामितेपदे । त्रयो
 दश्यानिशामले यमदीपेवहिर्दद्यादयमुत्तुर्विनश्यति नवमं च । मृत्युनापाशंदरार
 भ्याकालेनशपामयासह त्रयोदश्यादीपदानात्स्येत्तः प्रीयतांमम नमइतिवापाठः
 कार्तिकस्यास्मिपक्षेचतुर्दश्यामितोदये अथसमेवकतयैस्त्रानेनरकभीरुभिः अष्ट
 युक्कृष्णपक्षस्यचतुर्दश्याविभूदये कर्तव्यं तिलैलेनस्नानेनरकभीरुभिः दिन

द्वये च तदंशी सन्ने प्रवेति द्वच तदंशो कान्तं कस्यासिते नरे पदे प्रत्यसमये स्ताने क्रूरं
 न्ययत्न इति निर्णयदीये परदिन एवे सन्नेदिन द्वये च दोदये च तदंशो आवेत च तदं
 शो च नर्थया मे स्तानमिति गयादास निवेये स्मतिदं पंणेणि च तदंशी याश्च युनस्य कृत्वा
 सान्द्रुक्षयुक्ता च भवेत्यभाते स्ताने समथ्य नरे स्तुकां ये सगोथे ते तेन विभ्रति का मेरिति
 तैले लक्ष्मीर्जंते गगादीपावत्स्य च तदंशी प्राणोति शोषः तथानागयणाः तथ्या कृत्वा च
 तदंशो माध्विने कौट्यान्तुरा यामिन्याः पश्चिमे सोमेन लाभं गवि शिष्यो मे इति मृगो को
 दय वेलायां च योदशो यदा भवेत् इष्टो वा भगत् स्तानं इः खशोक भयप्रदमिनि कोलाद
 शो च योदशीति ये भश्च यदणि च योदशी यदा प्राप्ताः तयं याति च तदंशी यत्रि शोषे तका
 वास्या तदा भगे च योदशीति सर्वे तनारायणेन च नर्थया ममात्रे स्तानमुक्तं ज्योतिर्निवे
 येनारदोपि इषासिन च तदंशो मिदुक्षयतिथावणि कृष्णंदौ स्तानि संयुक्ते तदा दीपाव
 ली भवेदिति ब्रह्मावस्था च तदंशोः प्रदोषे दे पदाननः याममागोथकारेभ्यो मुच्यते का
 तिं केनर इति दीपदानमुक्तं इति च तदंशी कान्तिका भावस्या योक्त्यमुक्तमादिनपुरा

लो दिवानवनभोक्तव्यमृतेवात्मानुगत्तनात् प्रदोषसमयेत्यस्मीष्टुत्तगित्वायथाक्रमं दी
 पवृत्तास्तथाकायाः शङ्कादेवगृहेषुच द्वास्तृणान्भोजयित्वादोषेभ्योऽस्यचतुर्भुक्षितान्
 अनेकतेवभोक्तव्यंनववस्त्रेषोभिनेति ज्योतिर्निवेद्ये नत्वासेस्यसहस्रांशोप्रदोषेभूतद
 प्रोयोः उत्साहस्तानराः कर्यः पितृणांमार्गदर्शनमिति अतिकर्मिकाभावस्यानिर्णयः
 अथकार्त्तिकपुष्कप्रतिपत्त्यां पूर्वदिवाप्रकर्तयाशिवरात्रिवैलेदिनमितिबृहस्पतिः
 अत्रैलाभंनोनित्यः बृहद्विष्टः वत्सरादौवसन्तादौवलिशलेनद्येवच ज्ञेलाभंममक्र
 तौणानरकंप्रतिपद्यते इतिहेयादौस्क्रादे प्रातःशोवर्धनः पूजोद्युनंवापिसमाचरेत् पूज
 नीयास्तथागवस्याभेवाहनदोहने नत्रमंत्रः शोवर्धनथयथारगोऽङ्गलत्राणकारक
 विस्मवाहकृत्स्नायगवोकोदिप्रदोभवेति ब्राह्म तस्माद्युनंप्रकर्तवंप्रभातेनत्रमानवेः
 तस्मिंघनेनपोपसनसंसेवसंरजयः परान्यौविहृद्बुलभनशक्तरोभवेत् दयिता
 भिअसुहृतेनैयासाचभवेतिशेति इतिप्रतिपत्त कार्त्तिकपुष्कहिनीयागमहिनीया सा
 पराह्मणाद्यापिनीग्राह्या नटुर्कंस्तोत्रे कर्त्तुंमुक्कहिनीयागमपरह्मणेवैयद्यं स्थानेह

ताभानुजलोयमलोकंनपशति ऊर्जंमुक्तुहिनीयायांप्रतिनस्तर्पितोयमः वेष्टितःकि
 त्तरेहृदस्यलोपवृत्तिवोद्धिते भविष्ये कान्तिकेमुक्तपदस्यस्यहिनीयायापुपिष्टिरयमो
 यमुनयापूर्वंप्रतिनःसगृहेष्टितः अतोयमहिनीयेयंविपुलोकैपुविफ्रता प्रस्योक्तिप
 केविषयनभोक्तवोत्ततोत्रैः स्वेहेनभगिनीहस्ताहोक्तवोपुष्टिवर्धने दानानिचपुष्टेपानि
 भगिनीभ्योविधानतः सलोलैकारवस्वात्रप्रज्ञासंस्कारभोजनेनः सदांभोजनसंप्रदायान्
 भावेप्रतिपन्नकाः ब्रह्मोदे यान्तभोजयेत्तेनारीभ्रातरंयुग्मकेतिथी अर्चयेत्तापिनामृतेन
 सावेयवमाश्रयान् भर्तारमुत्तयोरामंनभवेत्तत्रकहिंवित इतिप्रमहिनीयानिर्णयः
 कान्तिकमुक्तैकदशशंभीष्यंष्वेककवर्तनारदीयेउक्त अत्रैवदेवस्थोत्थापनमुक्तंहेमाद्रौ
 पांसेः एकादशानमुक्तायांकान्तिकेमासिकेशावे प्रसमंनोययेदात्रैमुद्राभक्ति समति
 तइति प्रवोयमंजोनागदे ब्रह्मैरुद्राग्निर्गवेरस्येसोमादिधिर्वेष्टितवेदनीय वृथस्त
 देवेष्टाजन्निवासमंजुप्रभावेनसखेनदेव इत्येनद्वादशीदेवप्रदोयायंतनिर्भिता त्रैवे
 सवेत्तोकानोहितायंशेषशायिना त्रयिसंभेजात्रायजगत्संभवेदिति उच्यतेत्रैव

नेसवंमुनिष्येतिष्टमाथव उतिष्ठोतिष्ठगोविंदमजनिद्रांजगत्त तपिसमेजगत्सप्रमुनि
 नेचेष्टितजगदिनि एवंप्रवोयेपुष्पांजलिंदयात् तत्रयंत्रः गतामेवाविपश्येदनिमेंलेनिर्भ
 लादिशः शारदानिचपुष्पाणिगृह्याणमकेशवेति अथकार्त्तिकमुक्ताहोदशीअस्यामे
 वचानुमोस्यव्रतसमाप्तिः चतुर्थगृह्यवैचीर्णेचातुर्मास्यव्रतेनरैः कार्त्तिकेमुक्तापत्तेरुद्गा
 दश्यांनत्समापयेदिति भारते मेवसु इदंव्रतंमशादेवकृतेप्रोच्येतवप्रभो नूनंमंशुर्लो
 गान्नवत्युसादाज्जनार्दनेति कार्त्तिकमुक्तावैकंदचतुर्दशी वर्षेवैहेमलस्याखिमाभिप्री
 मतिर्कार्त्तिके मुक्तापत्तेचतुर्दश्यमरुणाभ्युदयंप्रति मशादेवनिघौत्रालेमुहर्तंमणि
 कर्णिके स्वात्वाविश्वेश्वरोदेव्याविष्णुसुरमणयेत् संक्षेपंज्योतिषस्तस्यप्रतिष्टात्वा
 दाकरोत् सयमेवस्वमात्मानचरन्त्यामुपतव्रतयिति तथा जन्मप्रभोनेविमलेकृत्ताप
 नोमहाद्भुतो देवगणोर्महागमिदिनेस्मिन्कृतपाशनाः श्रीमद्भवनीलंसेप्रविशोदनु
 जंम इतिस्मृतकमारसहितोक्तैकाशींबुदे कार्त्तिकस्यचतुर्दश्यांविश्वेशोविजोकरे
 त स्वात्वाचोन्नरवाहिन्याननस्यपुनरागतिरिति अथकार्त्तिकपौर्णमा कार्त्तिकशुद्धि

कायोगेयः कृपां त्वा सि द्धयेन समजन्मभवे हि ज्ञेयनाख्यो वेदपाठगइ नि काशी खंडे
 विपुलोत्सवोष्णैवोक्तो भविष्ये पौर्णमास्यां न संयाया कर्तव्यं सि प्रोत्सवः दद्यादेव न
 मंत्रेण सदीपांश्च सप्तये कोदापतेयामसकाश्च वृत्ताजनेत्येवैविविचरं निजीवाः
 दद्यात्प्रदीपेन हि जन्मभागिनो भवेति सत्यं यच्चोपि विप्रा इति इति कार्त्तिकः मार्गशी
 र्थं कृत्वा ह्यस्या काशी खंडे कालभैरव प्रजोक्ता मार्गशीर्षे सिता ह्यस्या कालभैरव सन्नि
 थौ इषोष्ण जगरज्ज्योत्सवोपायैः प्रमुच्यते इति काशी खंडादुरुद्रने पुसवैषुकर्तव्या संमु
 खीतिथिः कर्त्तव्या विव्रतायाने दिनद्वये शतो व्याप्तात्तरेभ्यो वाक्प्रदोष कालीनत्वा
 दिति वरहस्पत्योक्तो भैरवो व्रजेत नित्ययात्रादिकं कृत्वा
 एण रुद्रावगते रुक्ता हृतवोत नः श्रीकालभैरवः नवल्लोकान्भीषयन्नीव
 लानिति कृत्वा च विविधं पूजो महासंभारं विस्मरः नरो मागो सिता ह्यस्या वाधिं कं वि
 च्चेत्सजेत जीर्धं कालोदकं स्नाना कृत्वा तर्पणं भयः विलोक कालराजाने निरया
 इन्दुरेति नृ निति मार्गशीर्ष शुक्लपंचमी नारायणचमी शुक्ले मार्गेशिरे पुण्या प्रावणेया

चपंचमी स्नानदानैर्वह्मफलानागतेकप्रदायिनीति स्तोत्रे हेमाद्रौ इयमपि परैर्यपंच
मीनाराष्ट्रायाभिनिवचनान् मार्गं मुक्तं षष्ठीं च यथा षष्ठी मार्गे भाद्रपदे मुक्ता षष्ठी वेष्टु-
तिसंपुत्ता रविचारेण संपुक्ता सा च ये निप्रकीर्तिते निमज्जारिमहात्म्ये मार्गं शीर्षं मुक्तपदौ
षष्ठां चारेषु मालिनः शततारागानुचंदेति गम्या हृष्टिगोचरे इति इयं योयति भागेन प्र-
दोषरावाग्राया नदभावे सप्तमी पुनः षष्ठी प्रथमनंदशीकुशी खंडे मार्गं पूर्णं विवेच्यते
पुणः काण्दीश्वरसन्निधौ स्नानं ननु वनिजनास्ते पेशा र्थं भवामुमुः इयमासावत्सरी
तत्र ह्मैर्जुस्मानवाः तीर्थं यतिश्च हात्यापात्रिस्तरेति तदो नः ॥ इति मार्गेशीर्षः
..... योगविशेष उक्तः आरते अमात्कृपातश्रवणैर्युक्ता चैन्योषमाचयोः अतोद-
यस्सविज्ञेयः सूर्यकोटिगृहेः समः दिवैव योगः शस्त्रोयननरात्रौ कथंचन स्तोत्रे अ-
तोदयेन संप्रोप्ते सर्वंगणसमजने अद्भुत्यानोदिता सर्वे भवेयुर्ब्रह्मसंमिताः यत्किं वि-
हीयते नो न हानं मे रुतत्रिभिर्ति प्रसंगादत्यदपि अमास्ते मसमायोगे आद्भुतयत्न-
मते तीर्थं कथितं यथोस्मिन्नायायाप्रसूरेण किं दिव्यां नरिह भौमानिया नितीर्थो नि

सर्वेशः नान्यत्र नैव सिद्धोतिदशोसोमदिनान्वित इति स्तोत्रेशोः अमावस्याचसोमे
नसप्तमीभानुनातया चतुर्थीभूमिपुत्रेणसोमपुत्रेणजाष्टमी चतुस्त्वस्त्रियस्वेताः
सूर्यग्रहणसन्निधाः स्वानेदानेनयाष्टादशैवेतच्चतुर्थेभवेदिति अष्टमाचः तलाय
करमेष्टेषुप्रानः स्नायीसदाभवेदिति माचस्त्वानसुक्तं माचैमासिचयः स्नायात्रैरतेय
णभारतः पौंडरीकफलेनस्पटिवसेदिवसेभवेदिति ब्रह्मपुराणे एकादशणसुक्तं
यस्तेस्त्वानेनौषेसमारभेत द्वादशणौषिमायावासुक्तं यस्तेसमापने माचसुक्तंभव
रदचतुर्थीकाशीखंडे माचसुक्तं चतुर्थातेनक्तवनपरयणः येत्वांखंडेचैषिष्ठा
तितेज्याः सूरसरकुहा विषायवाधिकेयाचतुर्थीप्राणनापसी सुक्तोस्मिन्नान्य
देवैर्द्वात्राष्टीयाहोइकान्वनी नापसीमाची अत्रनक्तग्रहणयदोषद्यापिनोगोस्वति
दिकमाचसुक्तं सप्तमी रथसप्तमी सारुणोदयवेत्नायातस्यास्त्वानेमहाफलमिति विस्मृक्तं
नत्यानसुक्तामाचससप्तमी अरुणोदयवेत्नायातस्यास्त्वानेमहाफलमिति विस्मृक्तं
अरुणोदयवेत्नायातस्यास्त्वानेमहाफलमिति विस्मृक्तं

मेतत्तच्च दिनद्वयेरुणोदयश्चेत्यवैवधं युनोति निपुणवाक्यात् भविष्ये मौवर्णोरज्जो
तामेभज्जालादुभयेनया तैलेन वर्तितं तया महारज्जनं निता समाहितमनाभूतादृशा
शिरमिदीपकं भास्कररुदयेष्वात्ता इमे मेव मुदीरयेत् नमस्तेरुदयपाय रसानोपनये
नमः वरुणाय नमस्तेस्तु हविता सन्मोस्तेन जलेपरिहरेदीपं ध्यात्वा संतप्य देवता इ
निकाशीखंडे लोलाकं रयसप्रमणां स्वात्वांगगात्रिसेगमे समनन्महतेषां ये मुक्तोभ
वतिनत्सणादिति गर्गः षष्ठीचसप्रमीयोगो वारश्चेदं युमातिनः योमोयं पमवेला
समहस्तार्कं गृहस्सम इविकाशेखंडे अर्घ्यमंत्रः पद्यतन्महतापयमुया समसुजन्मसु
नमोऽशोकं च योगं च माकरीहंतु सप्रमीति मातृमुक्ताष्टम्या भीष्मार्णवोणां आर्द्धोक्तं हे
मादौपायै माघेमासि सिताष्टम्यां सति तं भीष्मार्णवोणां आर्द्धं च वेनकः कृपुस्तेषु संतति
भाषित इति तर्पणमंत्रस्वभारते भीष्मः शोननचोवीरः सत्यवादी जितेन्द्रियः आभिर
द्भिरबाजो नुप्रवृत्तौ चोर्विताक्रिया वैद्यश्च पद्यगोत्राय मरुतिप्रदराय च अशुशयददा
मेतन्मस्ति तं भीष्मवर्णो वसुनामवताराय शंभो नारायणाय च अर्घ्ये ददामि भीष्मा

उपेयं मा भिन्नाग्रानरेव हि पारणमिति इति शिवरात्रिचतुर्दशी मासशिवरात्रिस्तव
 इरात्र्यापि नीग्रास्त्या यत्र प्रतोषयापि नीग्रालोनिनत्स्यस्त्राविषयम् नशाचविश्व
 इपेनैके श्वरवचनम् मोक्षमार्गं रत्नानां च मेनानामर्थं रत्नसामनेषामेव हि संश्रुक्ति
 मासावस्था चतुर्दशी इति प्रतिमासशिवरात्रिर्णयः फाल्गुणमावस्था गारुडा
 दिव्रजोक्ता लैंगे फाल्गुणप्रक्रमे । अमावस्या यो पूजाश्च रुद्रो निद्रा स्नान स्नाना मो
 सोदनेः पौलिकाथिः पूज्यात्मा सदा न्यव इति अत्र अत्र एणद्योर्कं योगेव नीपातः
 नयाचशोलः ॥ श्रवणाश्रियनिष्ठाद्रोगागदेवत्यमस्तकेः अमाचैत्रविवार एवार्
 तीपातः सउचने नवजमङ्कनं दत्तसर्वेकोटिगुणभवेदिति । नागदेवत्यमशेषामस्त
 केः सगशिरा इति फाल्गुणमातिर्णयः ॥ फाल्गुणशर्णिमायो होलिकोत्सवः नृपे
 प्रतिनारदवबोधविषे अयपचदशीमुक्ता फाल्गुणसनगथिप अभयैव लोका ना
 दीयतां परमेश्वर यथास्वशक्तिना लोकारमतिवहंसति च दारुजा न च लङ्कानि
 गृहानासममस्तकाः योथा इव विनिर्गो न शिशवः सप्रहृषिताः सेचयप्रराज्जकाः

भक्तिकाभिलाषः यदा प्रवेष्टुं निशीथे परेषु सुप्रदोषे न ता प्रवेष्टुं रेव अर्थगञ्जानुरस्ता
 चैत्रयायोगो यदा भवेत् भो मोबाध भवेद्देविकर्तव्येन तत्र तत्र भविष्ये माच सा
 केवतदंशं कृष्णपक्षे समाहितः कृत्वा वासे प्रवेष्टुं गेये च येति शिवे शुभं नैयति प
 रं स्थानं सादा शिवसनामयमिति पारणेति मथ एव कार्यं तथा च मायदेये स्तु
 ते उपोषणं वनं दंशं च न दंशं न पारणे कृतैः सकृत् तल्लक्ष्ये तन्मन्त्रे च यवानवा
 त्रस्तोत्रोपरिमये न यादितोश्यानि संति वै सस्ताता भवेतीह भूताया पारणे कृतै
 निशीनामेव सर्वं सामपवा सत्रे तादिषु तिथ्या नैपारणे कृत्वा शिवचनं दंशी मि
 ति यज्ञजन्मा हृमी रोहिणी च शिवरात्रि सौख्ये च प्रवेष्टुं विदुव कर्तव्या तिथि भातेव
 पारणेति स्तोत्रे पि कृष्णा हृमी स्तु दषष्टी शिवरात्रि सुतदंशी पताः प्रवेष्टुना
 कार्पोक्षिण्ये नैपारणे भवेदिति नक्षत्रेण कालपरः सकात्ता इत्येकोणः कालः च
 वैष्णवकर्मण इति मंडलोज्जैः तिथ्या तयोपेदाच्छेदो नस्तत्रांत मथा भिवा अर्थगजे
 यत्वा कृत्वा न्यारणं न परेह नि भाने कृत्वा विद्ये वापि शास्त्रं भारन पारणेति यथा

सस्येनरेच भवेद्यत्रयोदशं भुनक्ता प्रमहानिशा शिवरात्रिमुत्तमं तत्र कुर्यात्तामराणां
 ज्योतिः ईशानसहिताया व्याप्यार्थं यस्मान्न भवेयाचतुर्दशी तस्यामेव तृते कार्यं
 मन्त्रसादार्थिभिर्नरैः परेद्युवां परेद्युवां महा निश्चितुर्दशी व्याप्रसौहृशनेयस्या
 नस्योक्तयोदुत्तेनरः लिङ्गाविर्भावकाले तु व्याप्रायाहाचतुर्दशी न हर्षो योनिनाश्रुता
 साकार्योदतिभिर्यदेति ममप्रियकरी लोषा माचक्रुस्तचतुर्दशी महा निशा युता ग्रह्या
 तत्र कुर्याद्विदं व्रतमिति दिनहये निशीथ्यामौश्रुत्यामौषरेव आदिनास्तमयेका
 ले अस्मिन्नेष्ट्याचतुर्दशी नदात्रिः शिवरात्रिः स्यात्सा भवेत्तत्र मोक्षमेति कारिका न शि
 वपुराणे प्रदीपव्यापिनी ग्राह्या शिवरात्रि शिवप्रियैः गौत्रे जागरणं यस्मात्तस्मात्तर
 स्या मुषोषणमिति दिवा रात्रिद्वये यद्यप्येकमेकतिथौ गते तस्यामुभयोरिति त्यागव
 रेत्तद्वेन व्रतमिति स्थाने प्रदोषव्याप्तापि कस्याश्च पूर्वदिन एव प्रदोष निशीथो भयव्याप्तो पूर्व
 कत्रयोदशी यदा देवि दिनभुक्तिप्रमाणतः जागरे शिवरात्रिः स्यात्त्रिशा प्रणोचतु
 र्दशी ति स्तोत्रात् परेद्युरेव नाटशी चेत्सैव निशाहयचतुर्दश्या पूर्वोत्था ज्ञापयश्च

य आवासे ब्रह्मकारिणे इति पादो ब्रह्मण्यद्याद्यवर्णोये दद्युभी व्यापनोजले सेव
 त्तरक्तनेत्रेषां पुण्यं नश्यति सत्रमेति इति सावः अथाशिवरात्रिः स्तोत्रे साद्यस्य कृ
 स्नपत्तेयाति शिशुवचनदेशी शिवरात्रिस्तसाख्याना सर्वपापनिस्तृदिनीति इदं
 नित्यं काम्यं च परात्परतरेनास्मि शिवरात्रिः परात्परं नष्टयति भस्मैदं रुद्रं विभुव
 नेश्वरं नित्यतमुक्तं जेतुं न स हस्तेषु भुमेनाउसेशयइति नित्यतमुक्तं शिवेश्व
 रपूजयित्वा ये जागर्ति च वतुदेशी मानः पयोधरसेनपि वेत्सकदाचन मम भक्तस्तयो
 देवि शिवरात्रिमुपोषकः गणतु मत्स्यं दिय मत्तय शिवशासनं सर्वान्मुक्ता महाभा
 गान्मुक्तो भूयो न जायत इति काम्यं चोक्तं तत्र निशीथ्यापि नीचतुदेशी साद्यकस्त
 वनदेशी आदि देवोपहासि शिवस्ति गमभूजवकोटि सूर्यसमप्रभ नक्तान् व्यापिनी
 प्रासा शिवरात्रि वनेति धियिती शानसेहि नोक्तैः नारदीयेषि अयं रायुतायव मास्तृ
 स्तवतुदेशी शिवरात्रि वनेन वनाति मेय फलेत्सेभेभ स्तोत्रे महता मपि पापानोदृष्टा
 वै निस्तृतिः परा नदृष्टा ऊर्वतोपुंसां कृहयुक्तो निधि शिवासिनि दशयोगमिषेयोश्च र

खानामुपलानोचकारयेत् तत्राग्निविधिवदुत्तरतोऽग्नेर्भवेत्तमेः ततः किल किल
 गृहे स्नानाद्यैर्भवेत्तमेः तेन शब्देन साधनाहोमेन च निरुक्ता सा खोऽष्टाह्वाराद्यैः
 तत्रैव सर्वे इत्यापहोहोमः सर्वे योगोपशान्तिदः क्रियन्ते स्याद्विज्ञेः पाथे तेन सा होस्तिका
 स्पृतेति ॥ तमग्निं विः परिक्रम्य गार्गेतच हसेत च जल्पेत्ः सेकृयालोका निशंकाय
 स्पृयन्मनः ॥ तत्र पूर्णिमा प्रदोषव्यापिनी ग्रास्यानइजं तेनैव उपस्पृष्टं सा योत रज
 नो होलिकोत्सव इति चंद्रयकाजो नारदो विः प्रतिपद्भुत भद्रासु पाचिन होस्तिका दि
 वा ॥ संवत्सरं च न द्राष्टुं परं दहति माद्रुतः प्रदोषव्यापिनी ग्रास्याकोर्णिमा हि सदा बुधेः
 तस्यां भद्रासु त्वं तज्ज्ञात्वा प्रज्जहोता निशामुवेदति निशागमे त प्रजेत होस्तिका सर्वे
 नोमुवेति ॥ एतु चंद्रोदये उवां सवाक्याश्च दिनहये प्रदोषव्याप्नोपैव भद्रा योदी
 षिता होली गृहभंगं करोति वै नगरस्थ च नैवेद्यान स्माजोपरिवर्जयेत् प्रवेदिनी प्र
 दोषव्यापिनी भद्रा युक्ता च न परदिने न द्राष्टुं घरे वज्रौ भद्रोत्तै कार्या दिनाथोत्सवि
 तो ग्रास्याकां लाणी पूर्णिमायदि रात्रौ भद्रावसाने त होस्तिका तत्र दीपयेदिति भवि

खोजसत् एकायामहयाहं च न दंशं यदा भवेत् हो लो भद्रावसानेन निशीथोने
 पिदीपयेदिति पुराणसमुच्चयाच्च यज्ञभद्रायां विहितं कार्यं होलिकायाः प्रश्रजनि
 ति यश्चुमथावमतिक्रमविष्टः पुच्छयदा भवेत् प्रदोषे जलयेद्दक्षिणसुखसौभाग्य
 दायकं प्रदोषान्तराजाने होलिकाश्रजनं शुभमिति च कैश्चिदलेति तदनाकं करम्
 यदा तु पूर्वस्य प्रदोषव्याप्तभावस्तत्सर्वेष्वपि वा भद्रा रहितः कालो न प्राप्यते उन्नयदिने च
 प्रदोषे पूर्णमाभावस्तदा भद्रा प्रसृज्यते न याचल्लभः एषां याति कार्याणि शु
 भानि त्वशुभानि च नानि सर्वानि सिध्यन्ति विष्टिपुच्छे न मे शय इति भद्रा प्रसृज्यते नोतिः
 शास्त्रे प्रसिद्धं अस्मिन्नेव विषये उन्नयदिने पूर्णमासायं यथा मयि मिना ततोऽपि कावा प्र
 निपञ्च दृष्टिस्तदा पूर्णमोन्नयप्रतिपदि प्रदोषे होलिका कार्या नत पूर्वेषु विष्टिपुच्छे
 सार्थमावश्ये पूर्णाहिनीयदिनस्य दानि पक्षे लमानान्न तदा सा होलिका स्मृतेति भ
 विष्णोक्तैः यान्न उन्नयदिने प्रदोषे कदे शोस्ति पूर्वस्यैव भद्रा रहितो नैव लभ्यते सा स
 न्नसमुन्नयैव यदा पूर्वस्य विभं दाना प्रा उन्नयदिने प्रदोषे च चन्द्रग्रहणे न वस्तान्ता कार्या

